MOL Alternatív Fenntarthatósági Jelentés

2009

	Előszó	1
I.	A Mol megjelenése kommunikációjában	2
1.	A MOL Magyar Olaj és Gázipari Nyrt. (Mol) bemutatása	2
2.	A Mol és a környezet	5
3.	A Mol és a környezet (szervezeti válasz)	9
4.	Külső kapcsolatok	13
5.	Külföldi tevékenység	16
II.	A Mol megjelenése a valóságban	16
1.	A belső politikák értékelése	18
2.	Nabucco	20
3.	Hatékonyság - fogyasztáscsökkentés	26
4.	Saját energiatermelési képesség	26
	4.1. Stratégiai gáztárolók	27
	4.2. Iraki befektetés	29
	4.3. Orosz kapcsolat	29
	4.4. EMFESZ	32
	4.5. Energiaügyi kérdések	33
5.	A Mol, mint a geotermikus energia élharcosa vagy elterjedésének gátlója?	35
6.	Piaci domINAncia	37
7.	Egyebek	39
III.	Tavalyi ügyek idei hatásai	42
1.	Lex Mol	42
2.	Jemeni környezetszennyezés ügye	42
3.	Piliscsaba-Pilisvörösvár gázvezeték	42
4.	Robin Hood adó	44
IV.	Összefoglalás - ajánlások	44
V.	A Mol és az éghajlatvédelmi törvény - esettanulmány	46

ELŐSZÓ

Az olvasó kezében tartott kiadvány a Magyar Természetvédők Szövetségének (MTVSZ) tavaly indult kezdeményezésének második része, mely Magyarország legnagyobb vállalatának (Mol) 2009-es működését vizsgálja környezetvédelmi szempontból. Terveink továbbra sem változtak, szeretnénk, ha a vállalatnál olyan fenntarthatósági értékek kapnának központi szerepet, melyek túlmutatnak a vállalati fenntarthatóságon és figyelembe veszik a környezet és a társadalom fenntarthatóságát is. A 2008-as „Mol Alternatív Éves Jelentés" elkészítésekor a legkomolyabb problémáknak a vállalat által megfogalmazott külső és belső politikák és a mindennapi tevékenység közötti különbségek voltak. A környezet eltartó-képességének figyelmen kívül hagyásával rövidtávon csábító pénzügyi haszon érhető el, de hosszú távon egyértelműen nem fenntartható. A kérdéshez való viszonyunk alapvető átalakítása nélkül csak idő kérdése, hogy mikor alakul ki olyan helyzet, amely drasztikus és azonnali változtatásokat követel majd meg.

A tanulmány kicsit eltér a tavalyi tagolásától, de természetesen idén is a Mol bemutatásával kezdődik, mely tartalmazza a vállalat saját pozícionálásának legfontosabb elemeit is.

Ezután rögtön rátérünk a vállalattal kapcsolatban felmerülő érdekes hírek, történések felsorolására és azok értékelésére, különös tekintettel ezek viszonyára a Mol belső politikáival.

Természetesen nem maradhat el egy összegzés, mely egyben javaslatokat is tartalmaz.

Ezen felül a tavalyi évhez hasonlóan, idén is készült egy „kitekintés", mely az MTVSZ által a parlament elé benyújtott klímatörvény életútját és sajnálatos bukását mutatja be, illetve azt, hogy a folyamatban hol lehetett szerepe a vállalatnak.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE • **EBK** • Egészségvédelmi, Biztonságtechnikai és Környezetvédelmi (politika) • **FF** Fenntartható Fejlődés • **OMV** osztrák nemzeti olajvállalat • **INA** horvát nemzeti olajvállalat • **MFB** Magyar Fejlesztési Bank • **EBRD** Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank • **EIB** Európai Beruházási Bank • **KSH** Központi Statisztikai Hivatal • **ETS** Kibocsátás Kereskedelmi Rendszere • **CO_2** szén-dioxid • **CSR** Corporate Social Responsibility (vállalati társadalmi felelősségvállalás) • **OOC** · ománi olajtársaság • **BOE** Barrel of crude oil equivalent (nyersolaj hordó egyenérték) • **KT** kilótonna • **WB** Világbank • **TVK** Tiszai Vegyi Kombinát • **ÜHG** Üvegházhatású gázok • **KPMG** Klynveld, Peat, Marwick, Goerdeler (a cég alapítói) • **EE** Energy effiency (energiahatékonyság) • **RES** Renewable energy sources (megújuló energiaforrások)

I. A MOL MEGJELENÉSE SAJÁT KOMMUNIKÁCIÓJÁBAN

1.

A Mol bemutatása

Az 1991-ben létrehozott Magyar Olaj és Gázipari Részvénytársaság jogutódja a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (Mol) csoport Közép-Kelet-Európa egyik vezető integrált olaj- és gázipari vállalatcsoportja. Tevékenységei között (összesen 28 stratégiai partnerével és leányvállalataival együtt) megtalálható a kőolaj- és földgázkutatás, kitermelés, a kőolajtermékek finomítása, szállítása, tárolása, kis- és nagykereskedelmi értékesítése, földgázszállítás, olefin- és polimer-gyártás és kereskedelem, elektromos áram és hőenergia előállítás gáz- és megújuló erőforrásokból. Tulajdonolja a magyar vegyipar egyik meghatározó szereplőjét, a TVK Nyrt.-t, a szlovákiai Slovnaft olajipari társaságot, az ausztriai Roth kis- és nagykereskedelmi vállalatot és a horvát olajipari társaságot (INA). A régió tíz országában van jelen töltőállomásain keresztül, de a kutatás – termelés üzletág kapcsán megtalálható a Közel-Keleten, Közép-Ázsiában és Észak-Afrikában, és az elmúlt években kutatásaik során számos új mezőt fedeztek fel Magyarországon, Oroszországban és Pakisztánban. Részvényeit jegyzik a budapesti, a luxemburgi és a varsói Értéktőzsdén. Az értékpapírjaival kereskednek az Egyesült Államok OtC, illetve a londoni International Order book rendszerekben is. A vállalat vezetését a 11 tagú igazgatóság látja el, elnök-vezérigazgatója Hernádi Zsolt, aki 2001 óta tölti be ezt a pozíciót, korábban a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. és a Magyar Takarékszövetkezet Bank Rt. alkalmazásában állt.

„Jövőképünk

Elhatároztuk, hogy Közép-Európa legtekintélyesebb, legalább tízmilliárd dolláros piaci értékű integrált multinacionális olajvállalatává válunk, tengertől tengerig terjedő működési területen.”

„Küldetésünk

Az energiaforrásokat és szaktudásunkat az emberek kényelmét biztosító, életminőségét javító termékekké és szolgáltatásokká alakítjuk otthonaikban és az utakon egyaránt.”

A Mol értékei

(vastagon szedve a kiemelten kezelt, különösen fontos értékek)

„Üzleti értékeink

- A részvényesi érték növelése elsődleges célunk
- **Növekedésünk mozgatórugója az értékteremtés**

- **Részvényeseink és üzletfeleink jó döntést hoznak, amikor minket választanak**
- **Eredményközpontú szervezetben dolgozunk**
- **Működésünk etikus és átlátható**
- **Elkötelezettek vagyunk az egészség- és környezetvédelem, valamint a biztonságos munkavégzés és a szociális gondoskodás iránt**
- **A kockázatokat előrelátóan kezeljük“**

„Humán értékeink

- **Meghatározzuk a fejlődés irányát és másokat is gyors fejlődésre ösztönzünk**
- **Kemény munka és folyamatos önfejlesztés jellemző ránk**
- Egyenlő esélyeket biztosítunk a teljesítmény alapján
- Csapattársak és partnerek vagyunk
- Tanulunk, és a tudást megosztjuk egymással
- Tiszteljük a helyi kultúrákat
- A kommunikáció és az irányítás nyelve az angol“

Főbb adatok 2009
(zárójelben a tavalyi, 2008-as adat):

Árbevétel:	**3.226 milliárd Ft**	**(3.535)**
Piaci kapitalizáció:	**9,4 milliárd USD**	**(5)**
Foglalkoztatottak száma:	**34.267 fő**	**(17.339)**
Töltőállomások száma:	**1.658**	**(1.076)**
Összes kőolajkészlet *(millió hordó):*	**293,4**	**(na.)**
Összes kőolaj-feldolgozás *(kt):*	**19.700**	**(18.141)**
Összes földgázkészlet *(millió boe):*	**371,7**	**(na.)**
Összes kőolaj termékértékesítés *(kt):*	**19.365**	**(17.735)**
Összes vegyipari termékértékesítés *(kt):*	**1.346**	**(1.358)**

Tulajdonosi szerkezet
2009. december 31.

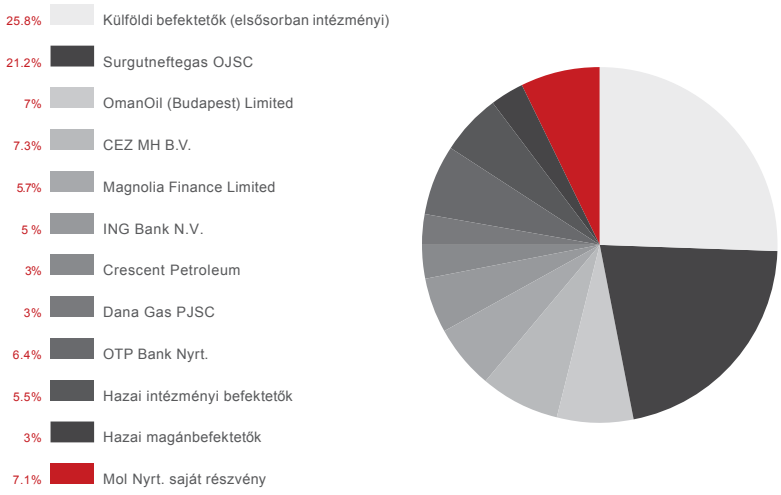

Díjak, elismerések 2009-ben

- SAM éves Vállalati Fenntarthatósági Értékelése (Legjobban fejlődő vállalat)
- „Top Companies for Leaders felmérés” 2009 (kiemelt elismerés a vezetés és tehetségmenedzsment programmal kapcsolatban)
- Legjobb éves jelentés pr-verseny (Legjobb éves jelentés)
- John S. Herold Inc. és a Harrison Lovegrove & Company (olajipari vállalatok kutatás-termelési teljesítményi rangsorában 38., Európában az első lett)
- Euromoney rangsor (Közép-Kelet Európa legjobb energetikai cége, legjobb magyarországi vállalatvezetés)
- Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ díja (a Mol és a Marché által közösen üzemeltetett töltőállomás nyújtja a legszínvonalasabb szolgáltatást)
- Munkahelyi Egészségfejlesztés Európai Hálózata (legjobb egészségtervért járó díj)
- TVK: „Kerékpárosbarát Munkahely 2009”
- Slovnaft: Via Bona Slovakia díj (átlátható működés és korrupció ellenes tevékenységért)
- FGSZ: Legjobb munkahely (Világgazdaság felmérése szerint)

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/tarsasagunkrol/vallalatiranyitas/jovokepunk_ertekeink/jovokepunk/#%C3%BCzleti%20%C3%A9rt%C3%A9keink

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/tarsasagunkrol/tarsasagunkrol_roviden/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/befektetoknek_old/tulajdonosi_szerkezet/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/bevezetes/dijaink_es_elismereseink/2009_evi_dijaink/

2.

A Mol és a környezet

Éghajlatváltozás

Az EU tagállamok 2007-ben megállapodtak, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem jegyében vállalják, hogy 2020-ig 20%-kal csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását, 20%-ra növelik a megújuló energiaforrások felhasználását és 20%-kal növelik az energiahatékonyságot. Ezek értelmében a külső szabályozási környezet alapos felkészülést igényelt a vállalat részéről, mely 2008-ban több stratégiát is alkotott.

„A Mol-csoport álláspontja szerint az üvegházhatású gázok kibocsátása által előidézett éghajlatváltozás az emberiség egyik legjelentősebb gazdasági, társadalmi, illetve környezeti problémája, a fenntartható fejlődés kiemelten fontos kérdése. Teljes mértékben tisztában vagyunk azzal, hogy ezt a globális fenyegetést csak nemzetközi erőfeszítésekkel, valamennyi érintett fél közreműködésével lehet enyhíteni, illetve kivédeni. A MOL elkötelezett az Európai Unió által kitűzött ambiciózus széndioxid-kibocsátás csökkentési célok mellett. Támogatja azt, hogy a széndioxid-kibocsátás a gazdasági élet szereplőinek pénzbe kerüljön, ami egyértelmű jelzést ad számukra. Következésképpen a MOL egyetért a kibocsátás-kereskedelmi rendszerek kibővítésével és szélesítésével… Mindazonáltal az is világos számunkra, hogy a kvótaárak várható növekedése önmagában nem lesz elegendő a kitűzött kibocsátás-csökkentési célok eléréséhez. Ehhez a stratégiai és operatív döntéshozatalban új megközelítésre van szükség, mivel a hagyományos üzleti gyakorlat mellett az EU célkitűzései nem teljesíthetők." – Forrás: A Mol-csoport állásfoglalása az éghajlatváltozásról

- Az EU direktívákkal összhangban növelik a kőolajból előállított üzemanyagokba kevert biokomponensek arányát.
- A Mol számos csatornán keresztül tájékoztatja nagy- és kiskereskedelmi ügyfeleit üzemanyag-felhasználási hatékonyságuk javításának lehetőségeiről.
- A Mol-csoport jelentős energiafogyasztó, így a hatékonyságot folyamatos feladatként értékeli.
- A Mol kutatás-fejlesztési szakértői azon dolgoznak, hogy miként lehetne egyes finomítók széndioxid-kibocsátását leválasztani és megkötni, illetve azt – a földalatti tárolás szükségessége nélkül – a helyszínen hasznosítani.
- Tervek között szerepel a fáklyára kerülő gáz újonnan létesített erőművekben történő helyszíni felhasználása, mely jelentős mértékben csökkentheti a kibocsátást.

Biológiai sokszínűség

A biodiverzitás a vállalat kommunikációja szerint a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb aspektusa, így kiemelt figyelmet fordítanak a természetvédelmi területeken végzett tevékenységekre, ahol szintén végeznek beruházásokat. Ennek a célkitűzésnek az érdekében 2009-ben megalakult a biodiverzitás munkacsoport, mely az aktuális helyzet feltérképezésével foglalkozott. Munkájuk eredményeképpen

meghatározásra került, hogy a kutatás-termelési tevékenység 23,5%-a, míg a vezetékek tekintetében több mint 261 km érint különböző védettségi szintű területeket.

Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése

Annak érdekében, hogy az egyes létesítmények rendelkezésére álljon, és így biztosított legyen a megfelelő számú kibocsátási egység, a Mol tagvállalatai között belső kereskedelmet folytatott, aminek eredményeképpen a 2005-2007 közötti időszakra vonatkozó záró egyenleg 374 kilótonna többletet mutat. A vállalat tisztában van azzal, hogy a 2008-2012-es időszakra vonatkozóan szigorúbb kibocsátási feltételeknek kell megfelelnie, aminek eredményeképpen már 2008-ban több fejlesztést is véghezvittek. Különösen fontos ez annak tudatában, hogy a vállalat növekedése miatt a 2008-as évben több mint másfélszeresére nőtt a szén-dioxid kibocsátás 2007-hez képest.

Megújuló energia

A megújuló energiaforrások a hosszú távú termékportfolió mellett üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentési és versenyképességfokozási szempontból is fontosak. Ezt tükrözi egy akcióterv eleme, mely a megújuló energiaforrások arányának növelésével foglalkozik, melyet szélenergia, napenergia felhasználásával és szerves hulladékból és biomasszából történő biogáz gyártással terveznek elérni. A 2008-ban indult projekt a három lehetőség vizsgálatánál tart, ahol a tanulmányok pontos becslést tartalmaznak a befektetendő összeget és az ütemezést illetően. A megújuló energia a vállalat működéséhez való hozzájárulása mellett a tervekben már a termékpalettán is megjelenik.

Szén-dioxid leválasztás és tárolás (CCS)

A CO_2 leválasztás és tárolás elnevezésű technológia fejlesztése és alkalmazása, mint a légkörbe történő kibocsátás csökkentésének egyik lehetséges módja, egyre nagyobb figyelmet vív ki magának. A Mol felállított egy CCS munkacsoportot a tárolási lehetőségek vizsgálatára, mely megkezdte munkáját.

Energiahatékonyság

A vállalat az elmúlt évek során számos lépést tett a létesítmények energiahatékonyságának növelése érdekében. Többek között tanulmányok készültek, gázmotorokat villanymotorokra cseréltek, gőzfűtéses rendszereket cseréltek melegvizes rendszerekre, lecsökkentették a hálózati víznyomást, LED-es megvilágítást alkalmaztak töltőállomásokon.

Geotermikus energia

A 2008-ban nemzetközi partnerekkel (ausztrál és izlandi) létrejövő geotermikus energiával foglalkozó vegyesvállalattal (CEGE) a Mol belépett

a megújuló energiaforrások egyik szegmensébe, ahol szakértői becslések alapján jelenleg a magyarországi potenciál csupán 6%-a kerül kihasználásra. Habár a vegyesvállalat által feltárt lehetőségek anyagilag nem kecsegtettek jó eredménnyel, a CEGE tulajdonosai kifejezték elkötelezettségüket a geotermikus energiában rejlő lehetőségek iránt. 2009 januárjában a Mol és ausztrál partnere kivásárolták az izlandi cég részesedését, ezzel 50-50%-os tulajdonosaivá váltak a közös vállalatnak. A teljes magyarországi lehetőségek feltérképezése után már csak a konkrét beruházás várat magára, mely a tervek szerint már 2010 elejére megépülhet (ez a jelen kiadvány elkészültéig, 2010 júniusáig nem történt meg).

Bioüzemanyagok

A Mol stratégiájában fontos szerepet kap a bioüzemanyagok fejlesztése és használata, melynek árusítását 2008-ban kezdte meg. Saját szükségleteinek biztosítására két bioüzemanyag gyárat indított (Szlovákia – Leopoldov és Magyarország - Komárom), melyekben 25+1% tulajdonrésszel rendelkezik. A második generációs bioüzemanyag előállításának feladatival kapcsolatosan kutatási konzorcium jött létre, melynek célja a mezőgazdasági alapanyagok előállításának optimalizálása, valamint a kőolaj-eredetű gázolajjal minden tekintetben versenyképes biodízel kifejlesztése.

Hulladékgazdálkodás

A környezetterhelés csökkentése a hulladéktermelésre is kiterjed, bár elsőbbséget élvez a veszélyes hulladék keletkezésének csökkentése, a karbantartások, építési tevékenységek és váratlan események kapcsán keletkező hulladékokkal szemben.
A legjelentősebb mennyiségű hulladék a kutatási-, kitermelési- és feldolgozási tevékenységek során keletkezik. A hulladékgazdálkodás alapja az RRRR-elv (az angol rövidítés magyar fordítása: csökkentés, újrafelhasználás újrahasznosítás, felelősség), mely a fenntarthatóság sarokköve. 2008-ban elindult a „Teljes körű hulladékgazdálkodási projekt”, melynek célja a Mol hulladékgazdálkodásának felülvizsgálata, a költségek csökkentése, a folyamathatékonyság javítása, optimalizálása. Jól látható, hogy a veszélyes hulladék mennyisége jelentősen csökkent, míg a nem veszélyes hulladék mennyisége jelentősen nőtt.

Elfolyások megelőzése

A Mol hangsúlyozza felelősségét a környezet és a közösségek felé, aminek megfelelően az elfolyás elleni védelmet a környezetvédelem egyik kulcsfontosságú területeként definiálja. A táblázatból jól látható, hogy az elfolyások számszerűen növekedtek ugyan, de az elfolyt mennyiség csökkent, aminek fő oka a 2008-as Barátság-I kőolajvezeték (földtulajdonos által végeztetett) építkezés közbeni megsértésekor kifolyt hatalmas mennyiségű olaj.

Légszennyezés

A beruházások eredményeképpen (mint például a gőzfűtő rendszerek

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kornyezetunk_vedelme/kibocsatas_elfolyasok_es_hulladek/legszennyezes/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kornyezetunk_vedelme/vizgazdalkodas/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kornyezetunk_vedelme/kibocsatas_elfolyasok_es_hulladek/hulladekgazdalkodas/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kornyezetunk_vedelme/kibocsatas_elfolyasok_es_hulladek/elfolyasok_megelozese/

forró vizes kazánokra cserélése) ezen a területen is pozitív változás történt. Mindezek ellenére a lenti táblázatból az látszik, hogy az összes mért adatban növekedés történt, aminek magyarázata a Mol növekedése (Ina megszerzése) lehet.

Kármentesítés

A korábbi évekből megörökölt helyzet, illetve a terjeszkedés miatt megszerzett üzemek, területek megkövetelik, hogy kármentesítési stratégiát dolgozzon ki és valósítson meg a vállalat. Szintén a terjeszkedés miatt fontos a hatékonyabb koordináció a kármentesítés területén.

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/a_vallalatcsoport_iranyitasa/menedzsment_rendszerek/ebk_politika_es_ebk_menedzsment_rendszer/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/teljesitmenyjelzok/

Környezetvédelmi adatok táblázata

MUTATÓ		2005	2006	2007	2008	2009
Levegő						
Szén-dioxid ($C0_2$)	millió t	5,93	5,92	5,65	6,56	7,62
Szén-dioxid ($C0_2$) ETS szerint	millió t	4,09	4	4,09	6,39	5,14
Metán (CH_4)	t	n.a.	n.a.	n.a.	279	n.a
Közvetlen ÜHG kibocsátás ($C0_2$ ekv.)	millió t	n.a.	n.a.	n.a.	6,56	7,63
Ózonkárosító anyagok (ODS)	t	n.a.	n.a.	n.a.	2	n.a.
Kén-dioxid ($S0_2$)	t	11.333	13.455	10.059	8.804,7	16.781,8
Nitrogén-oxidok (NO_x)	t	6.027	5.555	5.378,8	5.054,2	7.802,3
Illékony szerves vegyületek (VOC)	t	5.395	4.394	4.325,2	5.626,8	n.a
Veszélyes légszennyező anyagok (HAP)	t	n.a.	n.a.	n.a.	104,7	n.a
Szén-monoxid (CO)	t	1.136	1.052	869	824,5	1.650,8
Szilárd részecskék (PM)	t	405	412	336	298,2	390,3
Víz						
Teljes vízkivétel	ezer m^3	n.a.	n.a.	n.a.	109.655,4	152.936,7
Összes vízkibocsátás	ezer m^3	n.a.	n.a.	n.a.	90.120,6	132.114
Összes alifás szénhidrogének (TPH)	t	87	62	36	29,8	119,7
Kémiai Oxigén Igény (KOI)	t	3.196	2.018	1.945	1.802	2,109,3
Biológiai Oxigén Igény (BOI)	t	522	498	490	378	507,2
Lebegő anyagtartalom (SS)	t	657	605	703	978	1.003
Hulladék						
Veszélyes hulladék	t	180.885	167.589	85.171,5	98.791	70.702,7
Nem veszélyes hulladék	t	n.a.	n.a.	n.a.	57.619,1	75.256,1
Ártalmatlanított/lerakott	t	180.018	256.429	74.959	81.214,1	n.a.
Újrafelhasznált/ újrahasznosított	t	35.261	55.016	86.180	43.006,8	n.a.
Elfolyások						
Elfolyások száma	db	7	8	3	12	21
Elfolyások mennyisége	m^3	n.a.	n.a.	n.a.	912,2	264,7
Egyéb						
EBK jellegű bírságok	millió Ft	95,9	141	95,4	92,23	n.a.
Környezetvédelmi beruházások	millió Ft	n.a.	n.a.	n.a.	16.558,91	n.a.
Környezetvédelmi működési költségek	millió Ft	n.a.	n.a.	n.a.	9.223,80	n.a.

3.

A Mol és a környezet (szervezeti válasz)

A Mol környezethez való viszonya több szempontból is elgondolkodtató. Az alábbiakban röviden szeretnénk bemutatni a Mol ez irányú szervezeti egységeit és azok kapcsolatát, ahogy az a saját kommunikációjukból kiolvasható.

Fenntartható Fejlődés

„A Mol-csoport elkötelezett a fenntartható fejlődés megvalósítása iránt. Felismertük, hogy szükség van a közös értékek megteremtésére, és meglátásunk szerint a fenntartható fejlődés előny a társadalom és érték az üzlet számára."

A vállalat 2006-ban kialakította saját, FF működési Fenntartható Fejlődés keretrendszerét. Célja egyrészről, hogy megfeleljen a nemzetközi legjobb gyakorlatnak és elvárásoknak, valamint, hogy hosszú távon megvalósítsa a fenntartható működést a vállalaton belül. Ezen felül, normál üzleti működésük szerves része, mely nem csupán a gazdasági, de a környezeti és társadalmi szempontokat is felöleli. A megfogalmazott stratégiák hatékony megvalósítását és a kitűzött célok teljesítését az FF keretrendszer hivatott biztosítani, illetve ösztönzőleg hat a csoport- és szervezeti szintű folyamatos fejlesztési törekvésekre, valamint a tudatosság és az átláthatóság növelésének megerősítésére.

A fenntartható fejlődés témájának legmagasabb szintű döntéshozó szerve a vállalat Igazgatóságának Fenntartható Fejlődés Bizottsága, melynek két „non-executive" tagja van és elnöke a Mol-csoport vezérigazgatója Mosonyi György. A bizottság képviseli a legmagasabb szintű elkötelezettséget és képviseletet a vállalat belső és külső kapcsolataiban egyaránt, támogatja a Mol-csoport piaci pozíciójának és hosszú távú teljesítményének megerősítését ezen a stratégiai területen, valamint felügyeli a fenntartható működés érdekében hozott intézkedéseket.

Az FF feladatok végrehajtása az úgynevezett Fenntartható Fejlődés Panel hatásköre, amelyet a Mol-csoport üzleti és funkcionális szervezetinek képviselői alkotnak. A paneltagok legfontosabb feladata a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesítése a mindennapi üzleti működésben, és azt koordinálni az üzleti szintű FF akciótervben.

Az FF vezető felügyeli az akciók csoportszintű fejlesztését és végrehajtását, vezeti és ellenőrzi a stratégiai kezdeményezéseket, valamint értékelést készít csoportszintű teljesítményről. Az FF panelvezető biztosítja a kapcsolatot a vezetés és az üzleti és funkcionális szervezetek képviselői között, irányítva a panel működését.

Forrás:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/a_vallalatcsoport_iranyitasa/menedzsment_rendszerek/fenntarthato_fejlodes_keretrendszer/

Egészség, Biztonság Környezetvédelem (EBK)

A Mol-csoport tagvállalatainak sikeres integrációjához szükséges korszerűsítési folyamatot követően, 2005-ben elkészítette az egészség-

védelem, biztonságtechnika és környezetvédelem (EBK) teljesítmény javítását szolgáló politikáját. Az EBK a legmagasabb szintű elkötelezettséget testesíti meg, melynek hatálya kiterjed minden üzleti egységre és az ellenőrzött leányvállalatokra, akik ez alapján dolgozzák ki saját EBK célkitűzéseiket, stratégiáikat, céljaikat és programjaikat.

A munkahelyi biztonság érdekében folyamatos és többlépcsős tevékenység folyik a vállalaton belül. Ezen belül oktatás szervezése, EBK stratégia finomítása, dolgozók ötleteinek fórum biztosítása és nemzetközi kezdeményezésekhez való csatlakozás valósul meg. A 2009-es évben a balesetek száma megnégyszereződött, azonban ehhez hozzá kell vennünk azt is, hogy a munkavállalók száma több mint a kétszeresére nőtt.

A közlekedésbiztonság a vállalat működéséből kifolyólag rendkívül fontos, így a balesetek lecsökkentése érdekében a munkavállalók vezetéstechnikai képzésen vesznek részt.
A kivitelező menedzsment program keretében a munkavédelem iránti elkötelezettség bemutatása, a pozitív munkavédelmi magatartásminták elismerése és jutalmazása került előtérbe.
A tűzkitörés kiemelt veszélye miatt a tűzvédelem tekintetében elsősorban a tűzmegelőzés, baleset elhárítási terv, tűzoltó rendszerek és egyéb, a tűz megfékezésére szolgáló módszerekkel kapcsolatos tevékenységet kell megemlíteni.
Az egészségvédelem és egészségfejlesztés program keretében folyamatosan történik a munkavállalók szűrése, és személyre szabott tanácsok, programok összeállítása (Családi Napok keretén belül a hozzátartozók is részt vehetnek ezeken).
A vállalatnál fontos a veszélyforrások kontrollja is, melynek érdekében több munkavédelmi elvet (SEVESO, PSM) is alkalmaz.
A munkakörülmények és a működési hatékonyság közötti kapcsolat egyértelmű. Ennek érdekében épületrekonstrukciós program indult, ahol az épületek állapotának javításával a munkakörülmények is javulnak. Ezen kívül a közösségi helyek körülményeinek javítása alá esik a buszmegállók, biciklitárolók felújítása, ergonómiai javítása is.
Itt érdemes megemlíteni, hogy a vállalat a bérezés területén vonzó és a helyi bérekhez képest magasabb munkabért nyújt, ami kiegészülhet teljesítményfüggő béren kívüli juttatással is. A munkavállalók „megszerzése” területén pedig külön rendszerrel büszkélkedhetnek.
A karriermenedzsment területén, illetve az egyetemekkel és középfokú intézményekkel való egyre bővülő kapcsolat eredményeként a gyakornoki program is fejlett. Sőt a vállalat angol nyelvű vetélkedőket szervez Freshhh néven, illetve lehetőséget teremt végzős hallgatóknak Growww elnevezésű programján keresztül.

Etikai kódex

A Mol az első Etikai Kódexet 1992-ben vezette be, melyet azóta is folyamatosan frissítenek a külső és belső változások figyelembevételével. A 2001-ben megjelent harmadik kiadás volt az első olyan kiadvány, amely integráltan fogalmazta meg a célokat, a jövőképet és az értékeket. Az Etikai Kódex tömör kivonata azon szabályoknak és normáknak, amelyeket minden munkavállalónak követnie kell munkavégzése során. A Kódex betartását nem csak a munkavállalóktól várják el, hanem minden személytől és szervezettől, amelyek szerződéses viszonyban állnak a Mol-csoporttal vagy annak bármely tagvállalatával,

ahogy azon partnerekkel, akik a Mol-csoport nevében járnak el. 2006-ban – az integrált üzleti működéssel összhangban – a Mol, a TVK és a Slovnaft korábban egymástól függetlenül működő etikai szerveit csoportszinten integrálták és létrejött a Mol-csoport Etikai Tanácsa. Ezzel egy időben készült el az első csoportszintű, minden leányvállalatra és tagvállalatra vonatkozó Etikai Kódex, melyet 2007-ben adtak ki és jelenleg is érvényben van. Az Etikai Tanács az etikai vétségek kivizsgálásán és ellenőrzésén túlmenően felelős azért is, hogy tevékenységünkről etikai kockázatelemzés készüljön, és biztosítja, hogy döntéseivel és szabályzataival e kockázati tényezők csökkenjenek.

ETIKAI ÜGYEK 2009-BEN

Az Etikai Tanács feladata biztosítani, hogy valamennyi Mol-csoportos munkavállaló eleget tegyen a Kódexben foglaltaknak, ezért – többek között – megválaszolja a felmerült kérdéseket és gondoskodik a belső vizsgálatokról. Ennek megfelelően 11 kérdést válaszolt meg különböző témákban. Bejelentésből 8 érkezett, melyből 2 esetben az Etikai Tanács folytatta a vizsgálatot, 4 esetben pedig a Társasági Biztonságot kérték fel az eset kivizsgálására. A 6 vizsgálatból 4 esetben volt bizonyítható az etikai vétség.

Esélyegyenlőség és sokszínűség

A vállalat minden munkavállalójának egyenlő esélyeket biztosít, melyet többek között az Etikai Kódex is tárgyal. A nők aránya a vállalaton belül 2006-2009-es időszakot figyelembe véve a 2009-es évben a legalacsonyabb, juttatásukban számottevő különbség nincs. A külföldi munkalehetőségeket nem helyi illetőségűekkel való betöltésük esetén 3 évente kötelező felülvizsgálni, hogy betölthető-e az adott pozíció helyi lakosokkal.

Stratégiai Kezdeményezések

A vállalatcsoport 2005-ben megfogalmazott egy 5 éves üzleti stratégiát, mely 7 csoportba foglalta a stratégiai célokat, melyek összesen 25 területet fednek le. A stratégiát cselekvési tervek, illetve 100 konkrét projekt követi. Ezek segítségével a vállalat elérheti hosszú távú célját, a fenntartható működést. A 7 csoportot relevanciájuk alapján részben vagy egészben idézzük.

1. JÓ VÁLLALATIRÁNYÍTÁS ÉS KOCKÁZATKEZELÉS MEGERŐSÍTÉSE

„A MOL vállalatirányítása egy sokoldalú koncepció. Foglalkozik a vállalat irányításával, igazgatásával és felügyeletével, illetve magában foglalja a csoportszintű átláthatóságot, elszámoltathatóságot és a megfelelő viselkedési kultúrát biztosító irányelvek és mechanizmusok végrehajtását is…”

2. ÖSSZPONTOSÍTÁS A HOSSZÚ TÁVÚ PORTFOLIÓ KIALAKÍTÁSÁRA

„A hosszú távú gazdasági életképességre való törekvés a legfontosabb hajtóereje a jövőbeni termék-portfolió kialakításának. Ez kapcsolódik a stratégiai döntésekhez és lehetőségekhez a fő üzletágainkban és lefedi többek között az olaj- és gázkészletek és ezek

kitermelésének megfelelő menedzsmentjét, a megújuló energiaforrások arányának növelését az energiatermelésben és -felhasználásban, továbbá a tisztább üzemanyagok előállítását is…”

3. ÖSSZPONTOSÍTÁS A KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÜGYFELEKRE

„A MOL-csoport egyik legfontosabb célkitűzése a vevői igények legmesszebb menőkig történő kielégítése. Az ügyfélszolgálattól az ügyfél-elégedettségig és a visszajelzésig, továbbá a teljesítménymonitoring és az azt követő eredmények integrációja a fejlesztési tervekbe, mind-mind az Ügyfélkapcsolati menedzsment (CRM) részét képezik…”

4. BIZALOM ÉS HITELESSÉG ERŐSÍTÉSE AZ ÉRINTETT FELEKKEL SZEMBEN

„Az érintett felekkel való párbeszéd minden vállalat számára fontos. A vállalati tevékenység által érintett feleket azonosítjuk, számukra folyamatos tájékoztatás biztosítunk, illetve véleményüket figyelembe vesszük. Ezt követően, a kapott eredményeket a döntéshozatali folyamatokba integráljuk. Mindez megnövekedett átláthatósághoz vezet, ami alapelv, a sikerek elérésében ezen a kiemelkedően fontos területen. A MOL-csoport elkötelezett a folyamatos többoldalú párbeszéd mellett, azaz a nyílt és átlátható kommunikáció mellett az érintett felekkel. Szeretnénk, ha ezek a csoportok a termékeink minőségén, a szolgáltatásainkon és az általunk becsben tartott értékeken keresztül ítélnének meg minket. Ezen felül, társadalmi befektetési programjainkkal is törekszünk megőrizni a helyi és nemzeti kulturális örökségek sokszínűségét, és mindent megteszünk annak érdekében, hogy megbízható partnerek legyünk. Támogatjuk a helyi tevékenységeket, a kiemelkedő programokat, a gyermekeket, a hátrányos helyzetűeket, illetve a tehetségeket is.”

5. KÖRNYEZETI LÁBNYOM CSÖKKENTÉSE

„A XXI. század talán legégetőbb kérdésévé vált környezetünk védelme. Ennek közvetlen eredményeként a MOL-csoportnak meg kell határoznia azokat a területeket, ahol pozitív változásokat tud elérni, és lépéseket kell tennünk, hogy termelési létesítményeink és termékeink ökológiai lábnyomát csökkentsük. A kibocsátás csökkentése, a víz-, és hulladék-gazdálkodás, illetve a természeti erőforrások védelme csak néhány azok közül a területek közül, ahol tudunk és kell is változtatnunk évről-évre, a nemzetközi gyakorlatoknak megfelelően. Úgy kell kielégítenünk a társadalom energiaigényét, hogy közben minimalizáljuk ökológiai lábnyomunkat. Példaként, a MOL-csoport 2002-ben vezette be a „carbon thinking” elvét környezeti hatásaink csökkentése érdekében, melyet minden egyes beruházási projektünk esetén figyelembe veszünk már a tervezés kezdetekor. Ezen felül a vállalat létrehozott egy hatékony, az üvegházhatású gázok kibocsátásának kezelését célzó stratégiát is azzal a céllal, hogy csökkentsük szén-dioxid kibocsátásunkat.”

6. LEHETŐSÉGEK, KOCKÁZAT ÉS KÖTELEZETTSÉGEK MEGFELELŐ KEZELÉSE AZ ÉRTÉKLÁNC MENTÉN

„A termékfelelősség egy soha véget nem érő kötelezettség minden, a termékek életciklusában érintett számára, mely alapján minimalizálni kell a termékek környezeti és társadalmi hatásait. Ez szorosan összefügg az életciklus menedzsment bevezetésével, amelynek során egy termék lehetséges negatív hatásait nyomon

kell követni, és enyhíteni „bölcsőtől a sírig”. Ide tartozik a termékfejlesztés, a biodiverzitás, egészségügyi és biztonságtechnikai kérdések, de a beszerzési folyamatok szabályai is. A MOL-csoport termelőként és kereskedőként tisztában van azzal a felelősségével, hogy termékei környezeti és társadalmi hatását csökkentenie kell. Ezért elkötelezettek vagyunk aziránt, hogy a termékfelelősség koncepcióját a menedzsment folyamatainkba beépítsük a legjobb rendelkezésre álló módszerek alkalmazásával. Azáltal, hogy újra átértékeljük termékeink jellemzőit, az értéklánccal és vevőinkkel való kapcsolatunkat, egyre inkább képessé válunk arra, hogy jobb termékeket és szolgáltatásokat nyújtsunk, bizonyos esetekben akár csökkentsük költségeinket, azaz több értéket hozzunk létre, kisebb környezeti és társadalmi hatás mellett.”

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/a_vallalatcsoport_iranyitasa/menedzsment_rendszerek/fenntarthato_fejlodes_keretrendszer/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/bevezetes/mi_az_sd_a_mol_csoportnak/sd_strategiai_kezdemenyezesek/

7. BEFEKTETÉS A HUMÁN TŐKÉBE

„Egy vállalat hosszú távú sikere nagymértékben függ attól, hogy milyen kvalitású és mennyire elkötelezett munkaerő-állománnyal rendelkezik. A kiváló, szakképzett munkaerő megszerzése, továbbfejlesztése és megtartása kulcsfontosságú tényező a MOL azon erőfeszítései között, amelyekkel piaci helyzetének megerősítésére és fenntartható működésre törekszik…”

4.

Külső kapcsolatok

Társadalmi hatások

„A Mol számára kiemelt jelentőséggel bír a beruházások valamennyi érintett szereplőjének a megelégedettsége, ezért az összes jelentős projektet és tervezett beruházást megelőzően a Mol hatástanulmányt készít a projekteknek a helyi közösségekre előreláthatóan gyakorolt hatásáról, valamint intézkedéseket tesz a negatív hatások minimalizálása érdekében. A tervezés során tanulmányozzuk és elemezzük fejlesztéseink lehetséges szándékos vagy nem szándékolt társadalmi következményeit, így az összes szükséges módosítást időben meghatározhatjuk és alkalmazhatjuk. Tanulmányaink elsődleges célja egy fenntarthatóbb és kiegyensúlyozottabb természeti és emberi környezet létrehozása. Sikerünk záloga, hogy képesek legyünk a legjobb gyakorlatok alkalmazására, valamint az, hogy a legtöbbet hozzuk ki a helyi lehetőségekből és szinergiákból azáltal, hogy az érintettek szempontjait is azonosítjuk és beépítjük a projekt teljes élettartama során. Az érintett szereplők bevonási folyamata során értesítjük az érintetteket a tervezett projektről és annak lehetséges hatásairól, begyűjtjük észrevételeiket, véleményeiket, aggályaikat és a döntéshozatalkor figyelembe vesszük mindezen információkat. A káros hatások azonosításán és mérséklésén túlmenően figyelembe vesszük a projektekből adódó pozitív hatásokat is. Ez nemcsak munkahelyek létesítését, hanem különféle helyi kezdeményezések támogatását is jelenti. A helyi kihívások sikeres megoldása megerősíti a Mol azon képességét, hogy megfeleljen a fenntarthatósági alapelveknek.”

Az érintettek bevonása

A vállalat tevékenységével érintett csoportok tekintetében több is meghatározásra került (részvényesek, munkavállalók, vevők, állami hivatalok és helyi hatóságok, szállítók, helyi lakosság), melyek közül ebben a részben a lakossággal kapcsolatos belső politikát ismertetjük.

„Célunk, hogy üzleti működésünket, mint társadalmilag felelős szereplő alakítsuk, egyben megfelelve a legjobb iparági gyakorlatoknak is. Alapvető feladatunk a nemzeti, kulturális és vallási sokszínűség, mint értékek megőrzése. Elkötelezettségünknek megfelelve, a felelős társadalmi szerepvállalás jegyében növeltük a helyi lakosság számára biztosított támogatásunkat működési területünkön.

ESZKÖZÖK ÉS GYAKORISÁGUK:

- Közmeghallgatások jelentős beruházások során (eseti)
- Helyi fejlesztések támogatása (folyamatos)

NAGY FIGYELMET KAPNAK AZ ISKOLÁKKAL KÖZÖS PROGRAMOK, MINT PÉLDÁUL:

- „Barátságos műanyagok – a TVK az emberekért és a környezetért” néven ötnapos képzéssorozatot tartottunk a tiszaújvárosi Kazinczy Ferenc Általános Iskolában, ahol – többek között – a petrolkémiai iparágat egy rajzfilm segítségével mutattuk be. A film a TVK dolgozóinak ötlete alapján valósult meg
- Együttműködtünk a százhalombattai iskolákkal speciális környezetvédelmi tananyagok összeállításában tanulóik számára, több iskolai és helyi önkormányzati rendezvényen vettünk részt (például a Föld Napja, a Környezetvédelmi Világnap alkalmából, illetve a Középiskolások Környezetvédelmi Konferenciáján)
- Általános iskolai tanulóinak TVK ipartelepi bejárást és oktatást szerveztünk, bemutatva nekik a petrolkémiai iparág környezeti hatását és a TVK tevékenységét (2009-ben összesen 825 résztvevővel)
- A Dunai Finomítóval szomszédos általános iskolai és középiskolás tanulóknak és tanáraiknak rendszeres szakmai látogatást – nyílt napot – szerveztünk/szervezünk a finomító területén, előadásokkal, területbejárásokkal, valamint „kérdezz-felelek” szekcióval, amely a programok közül a legnépszerűbb.”

Kártalanítás és kitelepítés, kisajátítás

„…A hatások csökkentésének és kezelésének a fázisaiban kiemelt fontosságúnak tartjuk azt, hogy az összes helyi lakos, akikre a projekt hatással lehet megnyugtatásképpen megfelelő tájékoztatást kapjon. Ennek egyik módja egy közösségi fórum létrehozása a helyi lakosokkal - még akkor is, ha ezt törvény nem írja elő -, melyen a fejlesztést annak tulajdonságait, valamint közvetlen hatását ismertetjük és megbeszéljük az érintettekkel annak érdekében, hogy megfelelő együttműködésüket, támogatásukat megszerezzük a beruházás megkezdését követő időszakra. A kezelési terv magába foglalja az akciótervet, a felelősségi köröket és az enyhítő és erősítő/serkentő akciók, valamint a hatások és akciók megfigyelésének programját. Az enyhítő intézkedéseket beépítjük a kiválasztott alternatívába. A projekt szervezésének részeként egy kijelölt vezető felel a visszajelzésért, az általános tájékoztatásért és a kommunikációért. Ez a

kijelölt vezető folyamatosan elérhető a projekt teljes időtartama alatt és tájékoztatja az érintetteket a kisajátításról és a projekt állapotáról."

Örökségvédelem

„Vonalas létesítmények (pl. olaj- vagy villamos távvezetékek) építését megelőzően általában készülnek kötelező örökségvédelmi tanulmányok. Engedélyköteles projektek esetében az illetékes örökségvédelemi hatóság a törvényi előírásokkal összhangban előírja ilyen tanulmány készítését. Ezen tanulmányok rögzítik az előzetes archeológiai kutatások vagy szakfelügyelet szükségességét."

Egyeztetés külső szereplőkkel

A vállalat 2009-ben párbeszédet kezdeményezett magyarországi civil szervezetek, zöld hatóságok, nemzeti parkok, állami szervek részvételével. Az egyeztetések során a Mol arra kereste a választ, hogy honlapján és az éves jelentésében megtalálható-e minden lényeges információ, illetve van-e a meghívottaknak javaslatuk további témakörre, amelyről feltétlenül és szívesen olvasnának.

A „társadalmi célú befektetések" (CSR - Corporate Social Responsibility)

„Felismertük: nem elég kiemelkedő gazdasági teljesítményt nyújtani, meg kell találni azt az utat, amely a humán értékek elismeréséhez és megőrzéséhez vezet. Ezért a munkavállalókat, az egészség és a biztonság kérdéseit érintő feladatokon túl, vállalatunk társadalmi felelősségvállaláshoz kapcsolódó törekvései a közösségi tevékenységek támogatásáról is szólnak."

A MOL TÁMOGATÁSI ELVEI KÖZÜL HÁRMAT EMEL KI

- Régiós kezdeményezések támogatása
- Rászorultság elvén történő támogatás
- Régiónk országait összekapcsoló projektek támogatása

„Segíthetek" Programok

Tehetségtámogató Program keretén belül olyan kiemelkedően tehetséges, versenyeken már bizonyított gyerekek, illetve családjaik kaphatnak támogatást a továbblépéshez, akiknek esetleg nehézséget okozna egy újabb sportfelszerelés, laptop, hangszer vagy egy külföldi verseny költségének előteremtése. (Magyarországon 2009-ben 146-an a sport, 72-en pedig a művészetek területén kaptak támogatást 170.000 euró értékben. A program fut Szlovákiában és Romániában is.)
Gyermekgyógyító Program keretében a krónikus betegségben szenvedő és fogyatékkal élő gyermekek számára rehabilitációs programokat kínáló szervezetek nyerhetnek el támogatást. (Magyarországon 2009-ben 34 non-profit szervezet kapott 150.000 euró támogatást. A program Szlovákiát is érinti.)

Zöldövezet Program

A zöld felületek létesítéséhez, fejlesztéséhez hozzájáruló program külső szakemberek bevonásával jött létre. A tevékenység helyi civil szervezetekkel, iskolákkal, önkormányzatokkal együttműködve valósul meg. 2009-ben összesen 520 pályázat érkezett be, melyek közül Magyarországon 28, Szlovákiában 21, Romániában 5 kapott támogatást, összesen több mint 150.000 euró értékben.

Egyéni támogatási kérelmek

A Mol-csoporthoz 2009-ben több mint 3000 támogatási kérelem érkezett, melyekre összesen 1 milliárd forintot meghaladó összeget fordított a vállalat.

5.

Külföldi tevékenység

A külföldön végzett tevékenység döntő többsége Pakisztánban, Oroszországban és Irakban valósul meg, így jelentésünkben csak ezekkel az országokkal foglalkozunk.

Pakisztán

A kutatás-termelés tevékenység kiterjesztésének eredményeképpen a Mol külföldön is jelen van. A hazai környezettől való eltérés folyamatos kihívást jelent a Tal blokkban, a Manzalai és a Makori mezőknél, ahol már 1999 óta van jelen. Áttörésnek nevezhetjük a 2008-as évet, amikor nagyobb mennyiségű gáz- és kondenzátum mező felfedezések történtek. 2009-ben került átadásra egy 185 millió dollár értékű gázfeldolgozó üzem, melyben a Mol tulajdonrészének megfelelően (10%) részesül. A vállalat az új területek felfedezésében fantasztikus eredménnyel büszkélkedhet, hiszen a nemzetközi szinten 10%-os sikerességi átlag ellenére 13 fúrt kútból 10 sikeres találat volt.

„A tevékenység során a pakisztáni vállalat hangsúlyt fektet a környezet megóvására, helyenként a magyarországinál is szigorúbb környezetvédelmi előírások betartására."
„…A vállalat ezért szerződéses kötelezettséget vállalt arra, hogy kiemelt figyelmet fordít a helyi közösségek életkörülményeinek és életminőségének szociális és jóléti beruházások révén történő javítására. Az ennek érdekében végzett munka tevékenységünk megkezdésétől folyamatos."

KONKRÉT KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMOK:

- fúrási tevékenység után az eredeti állapot visszaállítása,
- fásítási és rekultivációs program,
- zárt rendszerű iszapkezelés,
- gázkompresszor üzembe helyezése,
- hulladékfeldolgozási terv kidolgozása,

A vállalat korábban ismertetett programjait (EBK, etikai kódex, munkavállalói szűrések, fejlesztések) itt is megvalósítja, illetve tervezi megvalósítani.

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/a_vallalatcsoport_iranyitasa/az_erintettek_bevonasa/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kozeppontban_az_ember/hatasvizsgalat_beruhazasok_helyi_kozossegekre_gyakorolt_hatasarol/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/kozeppontban_az_ember/tarsadalmi_celu_befektetesek/

Oroszország

A Mol több mint egy évtizede folytat kutatás-termelés tevékenységet Oroszország területein. Az utóbbi években három olajtársaságot is vásárolt, kettőt Nyugat-Szibériában, egyet pedig a Volga-Urál régióban. A vállalatoknál az újonnan megtalált szénhidrogén készletek termelésbe állítására irányuló tevékenység mellett a meglévő létesítmények helyreállítása és modernizálása is napirenden van.
„Orosz leányvállalataink tisztában vannak a működésük környezetre gyakorolt hatásaival. Azért, hogy ezekkel a kihívásokkal megbirkózzunk, kiemelt figyelmet fordítunk a nem lakott, távoli helyek különleges élővilágának megóvására."

ENNEK ÉRDEKÉBEN A KÖVETKEZŐ PROGRAMOK VANNAK FOLYAMATBAN:

- folyamatos környezetvédelmi monitoring,
- napirenden van az olajkísérő gázok hasznosítása,
- technikai fejlesztések,
- hulladékhasznosítási terv kidolgozása,
- veszélyes hulladéktároló kialakítása,
- szigorúbb feltételeknek való megfelelés a beszállítókkal kapcsolatban.

Ezen túlmenően a helyi közösségek (gazdasági, kulturális, társadalmi) támogatása is megtalálható a vállalat prioritásai között.

Források:

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/gazdasagi_fenntarthatosag/uzletfejlesztes/nemzetkozi_mukodes/reflektorban_pakisztan/

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/gazdasagi_fenntarthatosag/uzletfejlesztes/nemzetkozi_mukodes/reflektorban_oroszorszag/

Irak

2009-ben a Mol megállapodott a Dana Gas PJSC-vel és a Crescent Petroleum-mal, hogy 10%-os részesedést vásárol a Pearl Petroleum Company Limited-ben (Pearl), mely a Kurdisztáni régióban található Khor Mor és Chemchemal gáz- és kondenzátum mezők minden jogának tulajdonosa. A részesedésért cserébe 6.271.142 darab "A" sorozatú törzsrészvényt adott (az alaptőke 6%-a), melynek eredményeként a Crescent Petroleum és a Dana Gas a MOL 3-3%-os tulajdonosává vált. (Ugyanezen a napon az OMV is 10%-os részesedést vásárolt a Pearl-ben.)

Az említett gázmezőkön már most is történik kitermelés (helyi felhasználás és export céljára is), de további bővítésre is lehetőség van. A gázmezőkben rejlő potenciál révén a Mol képes lesz arra, hogy a Nabucco gázvezetéket jelentős mennyiségű gázzal lássa el.

Áldott Zoltán, a MOL Kutatás-termelés igazgatója elmondta: „Büszkék vagyunk arra, hogy beléptünk ebbe az úttörő partnerségbe, mely bizonyítja a bizalmunkat és elkötelezettségünket Irak Kurdisztáni Régiójának politikája és lehetőségei felé. A mai szerződés két vezető közel-keleti és két vezető közép-európai energiavállalat erősségeit egyesíti, és az első jelentős lépés, hogy közösen valósítsuk meg céljainkat kiemelkedő gazdasági hasznot teremtve mindkét régió számára. Ezzel a stratégiai együttműködéssel a MOL előmozdítja a Nabucco gázvezeték elkészítését, melynek célja az európai gázellátás biztonságának növelése, és lényeges földgázforrással egészíti ki erős közép európai gázszállítói pozícióját. Szívesen látjuk két új részvényesünket a Közel-Keletről, akik a kiterjedt üzleti kapcsolatukkal és mély olaj- és gázüzleti tudássukkal támogatják üzleti tevékenységeinket, hogy stratégiánkkal összhangban további részvényesi értéket teremtsünk."

II. A MOL MEGJELENÉSE A VALÓSÁGBAN

1. A belső politikák értékelése

A tavalyi alternatív éves jelentésünk hatásaként elmondható, hogy a Mol honlapján sokkal hangsúlyosabban kap szerepet a környezetvédelem témája, illetve a fenntartható fejlődés eszméjéről is találhatunk olyan megfogalmazást, amely a korábbiakkal ellentétben már a környezetvédelmet is jobban figyelembe veszi. Emellett azonban sajnos továbbra is több ellentmondásos megfogalmazás található a belső politikákban. A holisztikus elvek említése fontos előrelépés, de ennek ellentmond az etikai kódex szövege, amely szerint az elindított környezetvédelmi programok azokra a régiókra jellemzőek, ahol a Mol tevékenységét végzi. (Mol-csoport Etikai Kódex 2007 – 9. oldal) Ez a megközelítés közel sem holisztikus, sokkal inkább azt jelzi, hogy a vállalat a helyi civil szervezetek, döntéshozók és lakosok véleményét szeretné számára kedvezően formálni, hogy jobban elfogadják a vállalat által végzett tevékenység helyben érezhető negatív hatásait. A kódex megemlíti a gyakran felhozott vállalati megközelítést, vagyis hogy a cégcsoport támogatja a szigorú szabványok elfogadását és a szabályozások szigorítását. Ennek némileg ellentmond több olyan eset, amikor csak a helyi hatóságok szigorú felszólítására (oroszországi gázégetés) számolta fel a vállalat rendkívül környezetkárosító tevékenységét. Jó végre látni, hogy a vállalat elismeri, hogy jelentős hatással van a természeti környezetre, illetve, hogy az elmúlt években a fejlődés gazdasági növekedésként (GDP alapú gazdaság) való definiálása nem elégíti ki az alapvető szükségleteket, miközben a növekedés a természet jelentős károsítását eredményezi. Ezeket a felismeréseket azonban tetteknek is követniük kell.

„Mol-csoport elkötelezi magát amellett, hogy az államhoz, a kormányzati és helyi szervekhez, a régiókhoz és a társadalomhoz felelős szervezetként viszonyul. A Csoport pontosan fizeti adóit és ügyel pénzügyi műveleteinek átláthatóságára." – Azt gondoljuk, hogy a felelősség és az elkötelezettség többet kell, hogy jelentsen a pénzügyi kötelezettségek teljesítésénél, ezért sokkal inkább azt szeretnénk látni, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos előírások szigorításánál mutassa meg kezdeményezőkészségét a vállalat, mivel a részvényeseken túl felelősséggel tartozik a jelen és a jövő generációinak is.

Sajnos egyet kell értenünk a Mol azon kijelentésével, mely szerint „az üzleti világnak döntő szerepe van a fenntarthatóság megvalósításának és sikerének támogatásában", azonban rögtön hozzá kell tennünk, hogy jelen pillanatban éppen a nemzetközi nagyvállalatok azok, akik a fenntartható fejlődés legnagyobb kerékkötői és ellenzői is egyben. Így az az ellentmondásos helyzet áll elő, hogy azoktól várjuk a probléma megoldását, akik a probléma okozói és a helyzet fenntartásában érdekeltek.
„Az igazán fenntartható fejlődés eléréséhez minden érdekelt fél hoz-

Források:

(http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/bevezetes/mi_az_sd_a_mol_csoportnak/bevezetes/)

http://www.mol.hu/hu/a_molrol/sd/gazdasagi_fenntarthatosag/ertekteremtes_az_erintett_felek_szamara/

zájárulása szükséges. Mindenki felelős a maga területén: az egyének a mindennapi viselkedésükért és fogyasztási szokásaikért, a kormányzati szervek a prioritások meghatározásáért és a megfelelő szabályozásért, a civil szervezetek a közérdekek képviseletéért és a tanácsadásért, és végül a vállalatok a termékeik és szolgáltatásaik fenntarthatóvá alakításáért." - Ez részben igaz, de azt gondoljuk, hogy néhány szereplő kiemelt felelősséggel bír az ügy előrevitelében, hiszen néhány felsorolt csoport a játéktér kialakításába is képes beleszólni, míg másoknak csak a szabályok betartása marad, miközben néhány kis csoport által generált igényeknek való megfelelési kényszer határozza meg viselkedésüket. Összességében elmondható, hogy a csoportok lehetőségei és mozgástere között hatalmas különbségek vannak.

Érdemes rátekinteni a Mol honlapján található táblázatra, ahol a bevételek láthatóak a 2007-2009-es évek vonatkozásában. Rögtön kitűnik, hogy amíg a bevételek és az alkalmazotti bérek, juttatások nőttek addig az államkasszába történő befizetések csökkentek. Különösen látványos ez az összehasonlítás, ha százalékosan nézzük meg. Az államkasszába történő befizetés a bevételekhez viszonyítva 2007-ben 8,4%-ot, 2008-ban 6,7%-ot, míg 2009-ben 5,8%-ot tett ki. Ha mindehhez hozzávesszük a 2009-től érvényben lévő Robin Hood adót, akkor még elgondolkodtatóbb a számsor.

	2007 milliárd Ft		2008 milliárd Ft		2009 milliárd Ft	
Bevételek	2.691	100%	3.669	100%	3.381	100%
Beszállítok	1.907	71%	2.882	79%	2.562	76%
Alkalmazotti bérek, juttatások	117	4%	140	4%	201	6%
Befektetőknek szánt kifizetések	70	3%	164	4%	32	1%
Államkasszába történő befizetések	228	8%	249	7%	198	6%
Vállalatnál maradó eredmény jövőbeni fejlesztésekre	369	14%	234	6%	388	11%

Természetesen a fenti számadat magyarázható azzal, hogy a Mol tevékenységét egyre nagyobb mértékben végzi külföldön, ami egy nemzetközi színtéren erősödő vállalatot jelez. Ebben az esetben azonban fel kell tennünk a kérdést, hogy mennyire magyar vállalat is a Mol? Mennyire képviseli a magyar érdekeket, ha a legnagyobb vállalat államkasszába történő befizetése évről évre csökken, miközben lenne arra lehetőség, hogy tevékenysége olyan irányba változzon, mely mind a magyar gazdaságot, mind a környezetvédelmi lépéseket erősíti. Különösen igaz ez, ha figyelembe vesszük a szénhidrogén tartalékok fokozatos kimerülését, valamint a meglévőek kitermeléséhez szükséges tőkeigényes technológiák alkalmazását.

A fenntartható fejlődés leírásában nagy teret kap az energiaellátás kérdése, mely a növekvő energiaigény mellett a külső kitettség kérdését is felveti. Egyetértünk azzal a kijelentéssel, hogy bármilyen megoldás mellett is kötelezi el magát egy ország, annak komoly beruházási igénye van, és csak hosszú távon lehet vele számottevő eredményt elérni. Ennek ellenére – vagy pont ezért – nincs idő a halogatásra, ha-

nem azonnali beavatkozás szükséges, ami az energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrások térnyerését kell, hogy eredményezze a fosszilis energiahordozókkal szemben. Ennek a nyilvánvaló ténynek az ellenére mégis gázvezeték építésben keresik a megoldást (mind magyar mind uniós színtéren), ami sem az energiahatékonyság, sem a fosszilis energiahordozóktól való eltávolodás kapcsán nem előrelépést, sokkal inkább hátrálást jelent. De mi lehet ennek az oka?

2.

Nabucco

Bevezetésként meg kell jegyeznünk, hogy az ismertetésre kerülő pontok jelentős része bármely más, jelenleg tervezés vagy építés alatt álló gázvezetékkel kapcsolatban is fennáll.

A Nabucco gázvezeték ötlete a 2000-es évek elején merült fel, és a jelenleg is folyó eljárásokban is kiemelt hangsúlyt kap az ellátásbiztonság kérdése és a növekvő gázfogyasztás biztosításának fontossága. A Mol, mint a Nabucco konzorcium 1/6-od részesedésével rendelkező vállalat (többi tulajdonos az OMW (Ausztria), a Transgaz (Románia), a Bulgarian Energy Holding (Bulgária), a BOTAS (Törökország) és az RWE (Németország)) a gázvezetékből is ekkora tulajdoni hányaddal rendelkezik. A konzorcium a 2009-es évben megpróbált még erősebb politikai támogatást szerezni a projektnek, valamint megalapozni a gazdasági és a gázellátási vetületét. Magyar viszonylatban a 2008-2009-es évfordulón tapasztalt orosz-ukrán gázvita megfelelő alapot képezett, hogy a Mol-t előnyben részesítő döntéshozók könnyen adják feltétlen támogatásukat a gázvezetékhez. (Történt, történik mindez annak ellenére, hogy akkora volt a magyar gázkészlet, hogy szomszédos országoknak is jutott.) A döntéshozói támogatás jól látszik az egyedinek nevezhető, külügyminisztériumban kinevezett Nabucco nagyköveti pozíció megalkotásában, a Nabucco eseti bizottság létrehozásában és a Kormányközi Megállapodás elfogadásában valamint elsőként történt ratifikálásában is. Történt mindez annak ellenére, hogy betáplálható, szállítható gáz jelenleg sincs, sőt különböző okok miatt továbbra is bizonytalan a beszállító országok részvétele, és nem is tudunk olyat említeni, ahol problémamentes lenne a biztos és folyamatos ellátás. Véleményünk szerint a konzorcium legnagyobb problémája, hogy amíg nincsenek biztos gázbetáplálási megállapodások, addig a finanszírozás sem biztosított (közbankok és a kereskedelmi bankok nehezen kötelezik el magukat a projekt mellett), amíg viszont nincs előrehaladott állapotban a hitelszerződések ügye, addig az Oroszországhoz még mindig túl közel álló államok nem fogják nyíltan elkötelezni magukat a Nabucco felé, konfrontálódva a „nagy testvérrel". Az már csak hab a tortán, hogy a politikai támogatás (legalábbis az EU részéről) a korábbinál már kevésbé egyértelmű, hiszen a projekt húzódik, igazi előrelépés nem tapasztalható, ráadásul a vezeték kapacitása és a bekerülési költsége sincs arányban egymással. A politikai hátteret tovább gyengíti, hogy Európa legnagyobb fogyasztói más megoldás után néztek, így számukra nem létkérdés a Nabucco.

De vajon létkérdés-e Magyarország számára, főleg annak tudatában, hogy a stratégiai gáztároló megépítésével 5,6 milliárd köbméter gáz-

tartalék halmozódott fel a kereskedelmi cégek tartalékai nélkül? Csak emlékeztetőül: a Nabucco, indulásakor (a tervek szerint 2014) 8 milliárd köbméter gáz szállítását tervezi. Évente. Miközben ezt a gázmennyiséget nem csak Magyarország, pontosabban a Mol vásárolhatja meg, hanem ennek 50%-át (a csúcskapacitás mellett maximum 15 milliárd köbmétert) a konzorciumi tagok köthetik le. A fennmaradó mennyiséget „open season" keretében értékesíti a konzorcium, de itt is elsőbbséget élveznek a konzorciumi tagok. Ha a jelenlegi 6 konzorciumi taggal számolunk (amit bővíteni szeretnének), és azt mondjuk, hogy minden konzorciumi tag ugyanannyi földgázt vásárol, akkor könnyen kiszámolható, hogy az indulási mennyiségnél a Mol 1,3 milliárd köbméter gázt vásárolhatna évente. Ha a vezeték eléri a maximális kapacitását ez a szám felszökik 5,1 milliárd köbméterre. Vagyis a tervek szerint a 2024-es csúcskapacitás elérésekor és egyenlő gázelosztás mellett a Mol nem fog tudni éves szinten annyi gázt vásárolni a gázvezetékből, mint amennyi a stratégiai tárolókban jelenleg megtalálható. Visszatérve a korábban feltett kérdésre: Létkérdés Magyarország számára a Nabucco gázvezeték? Véleményünk szerint egyáltalán nem az, sőt olyan energiahatékonysággal és megújuló energiával kapcsolatos projektektől von el forrásokat, melyek hosszú távon sokkal fontosabbak, mint egy gázvezeték. Kimagasló bevételt jelent majd a beruházásban résztvevő cégeknek? Feltétlenül, de néhány esetben (Mol, OMW) még veszteséget is jelenthetne a vezeték megépítésének elmaradása, hiszen a gázmezőkbe történt befektetések értéke jócskán csökkenne, amennyiben nem teremtődne meg az Európa felé szállítás adófizetők pénzén történő, kedvezményes hitelekkel támogatott lehetősége.

Érdemes külön vizsgálni, hogy az ebben az időben hatalmon lévő magyar kormány előbb Gyurcsány Ferenccel, később Bajnai Gordonnal miért támogatta kiemelkedő módon a gázvezeték megépítését. A fenti gondolatmenetünket követve, illetve megjegyezve azt, hogy a két említett miniszterelnök rendszeresen részt vett a Mol igazgatósági ülésein (amit igazolhat az a tény, hogy a Magyar állam rendelkezik 1 db „B" típusú aranyrészvénnyel, mely vétójogot biztosít), valamint ismerve az energiaipari vállalatok rendkívül erős érdekérvényesítő képességét, már lehet valamiféle elképzelésünk erről a kérdésről.

A Magyar Természetvédők Szövetsége szerint több okból is kiemelten problémás a Nabucco gázvezeték, de a felsorolás majd minden eleme igaz bármilyen más gázvezetékre is, mégis a Nabucco két ok miatt „élvez" különös figyelmet részünkről. Építésekor a többi gázvezetékkel szemben egyedüliként venne igénybe közbankoktól (EIB, EBRD, WB) hitelt. Ez azt jelenti, hogy a kereskedelmi bankoktól felvehető hiteleknél kedvezőbb feltételekkel (alacsonyabb kamat, és/vagy hosszabb futamidő) kap hitelt a projekt. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy az EIB alapításával a piaci viszonyok között életképtelen, de egyébként fontos projektek finanszírozási gondjainak megoldása volt a cél, már láthatjuk, hogy ennek a gázvezetéknek komoly anyagi gondjai vannak. Ezen túlmenően fontos maga a nyomvonal, hiszen 383 km-es magyarországi szakaszával kettészeli az országot és ezzel együtt hosszú távra meghatározná az energiaellátási rendszerünket. A témákat csoportosítottuk, mindazonáltal néhány érv több csoporthoz is tartozhatna, illetve egy mindent átfogó probléma, hogy a társadalmi egyeztetés teljesen hiányzik, miközben egy olyan hosszú távú projekt előkészítése, megvalósítása folyik, mely megvalósulása esetén a klímaváltozás elleni küzdelmet alapjaiban ássa alá.

Természetvédelem és klímaváltozás

- A projekt túl hosszú távra tervez. Az eddig megismert anyagok alapján 40 évre, ami a kezdeti 2015-2016-os időpontot alapul véve 2055-2056 (a kormányközi megállapodás 50 évre szól). Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési terveit a fosszilis energiahordozóra való hosszú távú berendezkedés erőteljesen befolyásolja.
- Nincs meg a végleges nyomvonal, de az látszik, hogy jelen pillanatban 13 helyen keresztez Natura2000 területet és egy helyen Nemzeti Parkot, valamint több helyen lakóövezet vagy gazdasági épületek mellett fut. Ezeket a területeket különösen védeni kellene, megbolygatásuk felbecsülhetetlen károkat okozhat.
- A projekt Európai Uniós szintű támogatóival folytatott megbeszélésünkön megtudtuk, hogy véleményük szerint a projekt elő is segíti a klímaváltozás elleni küzdelmet, hiszen szénerőműveket fog kiváltani, de arra már nem kaptunk választ, hogy mely konkrét erőművek szerepét veszi majd át és miként fog ez megtörténni, éppen ezért ezt az érvet kétkedve fogadjuk.
- Az ellátás diverzifikálása miatt a magyar konzorciumi partner (Mol) több helyről jut majd gázhoz, talán még az árakon is csökkenteni fog, de amint ez megtörténik, automatikusan többletfogyasztást fog generálni, amely többlet károsanyag-kibocsátást jelent, pedig épp a fosszilis energiahordozók felhasználásának csökkentését kellene elérnünk.
- A vezeték megépítéséhez szükséges óriási mennyiségű alapanyag kitermelése, a projekthez szükséges infrastruktúra előállítása, szállítása, hatalmas kibocsátással, szennyezéssel, károkozással jár.

Energiahatékonyság (takarékosság) és megújuló energiahordozók

(Azt gondoljuk ez az igazi alternatívája a gázvezetéknek, melyek értékelése eddig még részben sem történt meg.)

- Több munkalehetőséget teremt, mint a gázvezeték-építés.
- Jobban élénkíti a magyar gazdaságot, mivel elsősorban hazai cégek fognak ezen a területen megjelenni.

- Hosszú távú megoldást jelentenek az energiahatékonyság tekintetében és egy jövőbeni energiaválság hatásai csak korlátozottan fogják érinteni az országot és az egyes fogyasztókat is.
- Széleskörű alkalmazása esetén csökkenhet Magyarország kibocsátása, ami a kvótakereskedelmen keresztül még extra bevételt is generálhat az ország számára.
- Az egyetlen lehetőség, amennyiben valódi energiabiztonságot akarunk teremteni, hiszen az ezirányú befektetésekkel csökkenteni lehet az energiahordozók importját, vagyis a külső függőségünket.

Politikai kérdések

- A Nabucco egyik legfontosabb feladata, hogy Türkmén gázt hozzon Európába, de a türkmén gáz mennyiségének becslése információink szerint megkérdőjelezhető.
- Türkmenisztánnal kapcsolatban az emberi jogok és egyéb problémák (antidemokratikus berendezkedés, korrupció, ország vezetésének öröklődése, etnikai problémák, radikalizálódás, a térség többi országának elbizonytalanodása) megoldása előtt kétséges és veszélyes gazdasági kapcsolatokat (főleg energiaügyekkel kapcsolatosan) kezdeményezni.
- A betáplálásnál felmerülő iraki gázmezők vitatott területeken fekszenek.
- A Kaszpi-tenger (tó) fennhatóságának kérdése (az alatta található gázmezők, illetve az oda tervezett gázvezeték tulajdonlása).
- A Nabucco támogatóinak gyakran hangoztatott érve, hogy további gázviták nem érintik majd Magyarországot, hiszen diverzifikált lesz a gázellátás. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a legoptimistább verzió szerint 2014-ig kell várnunk ahhoz, hogy egyáltalán gáz kerüljön a vezetékbe, tehát az eddig előforduló gázviták esetén továbbra is felmerülhet ellátási probléma. Mindeközben az előző pontban említettek azonnal csökkenthetnék gázfüggőségünket.
- További érv a Nabucco támogatóitól, hogy a gázfogyasztás nőni fog hazánkban, de ennek a valószínűsége több szempontból is kicsi. A lakossági gázfogyasztás jelenleg is óriási, így ennek további növekedése csak elenyésző mértékben várható. Az elektromos áramot előállító ipari szereplők technológiai fejlesztései várhatóak, mely fejlesztések megvalósulása esetén a gázfogyasztásuk (gázfelhasználásuk hatékonysága) előreláthatólag csökkenni fog. Ezen felül a gazdasági válság és a lakosság elszegényedése, illetve a kevés, de mégis jelen lévő energiahatékonysági beruház is a fűtéssel kapcsolatos gázfelhasználás csökkenését idézik elő. Így összességében nemhogy növekedés nem valószínűsíthető, hanem akár még csökkenés is elképzelhető a hazai gázfogyasztás tekintetében.
- A Nabucco konzorcium nem zárja ki az orosz tulajdonlású gázt a vezetékből, illetve az ausztriai gázállomás is 50%-ban a Gazprom tulajdonban van, ezek együttesen pedig megkérdőjelezik az orosz gáztól való függőségünk megszűnését. Adott esetben akár előfordulhat, hogy két vezetéken, de ugyanattól a „tulajdonostól” származó gáz fog Magyarországra érkezni.
- Érthetetlen számunkra, hogy az Európai Beruházási Bank feladatkörébe (ami az Unió politikájának a támogatása) hogyan illik bele a Nabucco gázvezeték hitelezése, hiszen a fosszilis energiahordozó-felhasználás támogatása egyértelműen szembemegy az Unió kibocsátás csökkentési terveivel.
- Több olyan része van a kormányközi megállapodásnak, mely hosszú távon különösen aggályos. Ilyen például az érintett államok azon vállalása hogy a megállapodás időtartama alatt (50 év) nem fognak olyan jogszabályt hozni, mely hátrányosan érinti majd a Nabucco konzorcium tevékenységét (sem adóügyi sem más témában). Ez értelmezésünk szerint azt jelenti,

hogy amennyiben a jövőben a fosszilis energiahordozók felhasználása, kereskedelme szigorúbb elbírálás alá esne, abban az esetben sem lehet ezt majd érvényesíteni a konzorcium tagjain a Nabuccoval kapcsolatos tevékenységek tekintetében.

- Az energiabiztonság kérdésénél nem lehet megkerülni azt a potenciális veszélyforrást, hogy Törökország, mint a projekt központi szereplője, nyomásgyakorlásra használja majd a gázvezetéket, mind az Európai Unióval, mind keleti szomszédjaival szemben.

Pénzügyi kérdések

- A kormányközi megállapodással kapcsolatos legelképesztőbb pont azonban a pénzügyi kérdések közé tartozik, hiszen „*A Nabucco Nemzetközi Vállalat által a Nabucco Nemzeti Vállalatoktól kapott osztalék mentes minden nyereségadó, jövedelemadó, minden személyi vagy társasági adó vagy bármely olyan adó alól, amelynek Ausztriában ezekhez az adókhoz hasonló hatása van. A Nabucco Nemzetközi Vállalat által a Törökországban bejegyzett részvényese részére felosztott osztalék mentes minden nyereségadó, jövedelemadó, minden személyi adó és társasági adó vagy bármely olyan adó alól, amelynek Törökországban ezekhez az adókhoz hasonló hatása van*”. Vagyis a korábban említett 50 éves időtartam alatt a konzorciumi partnerek (akik a későbbiekben változhatnak is a jelenlegihez képest, és akár magánszemélyek is lehetnek) semmilyen adófizetési kötelezettséggel nem tartoznak majd a konzorciumtól kapott osztalék tekintetében.
- A projekt nem képes piaci feltételekkel hitelhez jutni, éppen ezért közpénz felhasználásával (EIB, EBRD, WB) szeretné finanszírozását megoldani. Ez az EIB esetén alacsonyabb kamatot és/vagy hosszabb futamidőt, valamint az EU tagállamok kezességét jelenti. Vagyis amennyiben a nemzetközi konzorcium fizetésképtelenné válik, akkor az EU tagállamok fizetik vissza a hitelt. Véleményünk szerint az olajipari cégek nem szorulnak ilyen hitelekre.
- Eddig semmilyen tervet nem láttunk arra vonatkozóan, hogy a termőterületek, gazdasági épületek, vagy a vízbázisok megbolygatása miatti károk enyhítésére létezne bármilyen terv, így a nyomvonal mellett gazdasági tevékenységet folytató magánszemélyek, illetve ott tulajdonnal rendelkezők kártalanítása miként valósul meg.

Egyéb aggályok

- Több hasonlóságot látunk a Baku-Tbilisi-Ceyhan olajvezetékkel, melyet szintén nagy várakozás előzött meg, de sajtóhírek szerint a projektben résztvevő BOTAS (mely a Nabuccoban is partner) különböző okok miatt komoly veszteségekkel kell, hogy számoljon annak ellenére, hogy a projekt megvalósulása előtt kiemelkedő üzleti lehetőséget és előnyöket ígért a vállalkozás. Amennyiben a sajtóhíreknek van valóságalapjuk akkor az egész konzorcium biztonságát fenyegetheti egyik partnerének bizonytalan anyagi helyzete.
- A Nabucco gázvezeték a tervek szerint Törökországban végződik, de ahhoz, hogy gázt tudjon szállítani további vezetékrészeket kell megépíteni, vagy felújítani, hogy csatlakozni tudjon más vezetékrendszerekhez, vagy összekapcsolódjon a betáplálásnál fontos gázmezőkkel. Nem tudjuk azonban, hogy azokat a vezetékeket ki építi majd meg? Milyen forrásból? Ki fogja karbantartani? Milyen szabályok alapján történik majd a környezetvédelmi és építési engedélyeztetés eljárás és az építés?
- A makói árokban hatalmas mennyiségű gáz van, melyet jelen technikai feltételekkel gazdaságtalan kitermelni. A hír természetesen rosszul érintette a

terület tulajdonosait (Mol, az EXXON és a kanadai Falcon), azonban a cégek nem akarnak véglegesen kivonulni a területről. Figyelembe véve a Nabucco projekt tervezett élettartamát, illetve a folyamatosan fejlődő technológiai megoldásokat azt gondoljuk, eljön majd az idő, mikor a mérnöki fejlettség (vagy akár az energiahordozó felhasználható mennyiségének lecsökkenése) gazdaságossá teszi az ottani gáz kitermelését. Ez azt jelenti, hogy hosszú távon jó esély mutatkozik arra, hogy a gázellátásunk saját forrásból is meg tud valósulni.

- A projekt előrehaladtában két fontos, gyakran használt érv kerül megfogalmazásra, amiben a gázvezeték előrelépést biztosít Európa egészének. Az egyik a diverzifikált szállítás, ami energiabiztonságot hoz majd, amit a korábbiakban már megcáfoltunk. Fontos azonban a másik érv is, az egyre növekvő energiaigény, gázigény kielégítése. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a Mol saját éves jelentésében írja, hogy 2008-hoz képest 2009-ben 1,5%-os csökkenés volt a magyarországi földgázszállításban és 27,2%-os csökkenés a földgáz tranzitban (a benzinkereslet is hasonló tendenciát mutat, hiszen ha a magyar-szlovák-horvát keresletet nézzük, akkor a benzin esetében 7,4%, míg a dízel esetében 17,2% a csökkenés mértéke). Egyértelmű, hogy az egyre növekvő energiafelhasználás valóban fontos lenne a projektben érdekelt cégeknek, de nem feltétlenül az ország lakosainak, miközben a környezetvédelmi problémákat is növeli. Jól mutatja ezt az éves jelentésben a gázszolgáltatással kapcsolatos megfogalmazás „…a tevékenység kiszámítható, euróban jelentkező bevételhez juttatja a Mol-csoportot. …hosszú távú, kiszámítható megtérülést biztosítva a Csoport számára.”

Összefoglalva a legfontosabb ellenérv a Nabucco beruházással kapcsolatban, hogy a valódi megoldást jelentő alternatívák elől vonja el a forrást, és hosszú évtizedekre előnytelen, kockázatos, külső energiafüggőségi helyzetben konzerválná a magyar társadalmat. Valódi alternatívának az energiahatékonyság fokozása (pl. épületszigetelési beruházásokat) és a megújuló energiaforrások nagyobb arányú használata tekinthető, mert ezek magyar munkahelyeket, az energiafogyasztás csökkenését, a külső függés mérséklését, és környezetbarát energiatermelést eredményeznének.

Természetesen jól látszik, hogy Oroszország az Északi áramlattal és - amennyiben megvalósul - a Déli áramlattal (kiegészítve a meglévő vezetékrendszerrel) teljes befolyással bírna a keleti gázellátásra szoruló országok gázpiacain. Ezt tudná adott esetben csökkenteni a Nabucco. Azt gondoljuk, hogy amennyiben cél a kívülről érkező gáz energiahordozótól való függés csökkentése, akkor nem lehet megkerülni a gázvezetékek építésének feleslegességét. Ez azonban nem elég. Rendkívül fontos lenne az energiafelhasználási hatékonyságunk növelése, illetve a felhasznált energia saját megtermelése (megújuló energiahordozók használata), és a takarékosság is. Az ilyen irányú beruházások - ahogy korábban írtuk - véleményünk szerint képesek lennének a magyar gazdaságot élénkíteni. Természetesen az energiahatékonysággal, illetve a megújuló energiaforrások használatával kapcsolatban a Mol kapcsolatát másként kell definiálnunk.

3.

Hatékonyság - fogyasztáscsökkentés

A Mol energiahordozók kereskedelméből él, vagyis az energia-fogyasztás fenntartása a vállalat bevételét alapjaiban határozza meg. Éppen ezért az energiahatékonysági beruházások (vagy akár a fogyasztás tudatos csökkentése) terén látható és érezhető egyfajta ellenállás, ellenérzés a Mol részéről, hiszen az el nem használt energia számukra bevételkiesést jelent. A világtendencia már elég erős ahhoz, hogy a kommunikációban meg „kell", hogy jelenjen az energiahatékonyság elve, azonban a tettek mezején kevés a kézzelfogható eredmény, és főként feltételes módban megírt terveket olvashatunk. Az energiahatékonyság a külső energiahordozóknak való kitettség csökkentésének egyik fontos eleme. A magyar döntéshozók és a háztartások nagy része egyre jobban felismeri az ebben rejlő hatalmas potenciált (ami a volt szocialista országokra mind jellemző) és próbál lehetőségeihez mérten élni vele. Sajnos azonban vissza kell térnünk a korábban már említett, a Mol (illetve az energiaszektor) által betöltött döntésbefolyásolói képességre, mely véleményünk szerint lassítja ezt a folyamatot.

4.

Saját energiatermelési képesség

Szándékosan használtuk ezt a bonyolult megfogalmazást, mely hűen tükrözi, hogy a fő cél (mind az egyén, mind az ország, mind a Mol tekintetében) a külső forrástól való elszakadás. A külső függőség egymásra épül, hiszen a Mol külső kitettsége (amit folyamatosan próbál csökkenteni) az egyén kitettségét is adja, ami végül az ország kitettségében összpontosul. Ennek folyamatos csökkentése a Mol szemszögéből fontos, hiszen az energiahordozó-import jelenleg tapasztalható mértéke a gazdasági lehetőségeket csökkenti. Nem is beszélve a jövőre mutató kilátásokról. Éppen ezért érthető a Mol Nabucco gázvezeték felé mutatott elhivatottsága, hiszen a beszerzési források diverzifikálása elsősorban a vállalat üzleti lehetőségeit növelné. A lakosságnak a korábban ismertetett érvek miatt, energiabiztonság tekintetében nem sokat jelentene a gázvezeték, az energia árában pedig ha lenne is csökkenés (ami erősen kétséges), annak könnyen lehet fokozott fogyasztás az eredménye, ami a CO_2 kibocsátás szempontjából különösen negatív hatása lenne. Többek között ezek miatt kell sürgősen az alternatív energiahordozók felé fordulni és rendületlenül növelni a megújuló energia-előállítási kapacitást.

Szomorú, hogy az energiahordozók és azok szállításának ellenőrzése feletti hatalom érdekében folytatott „háború" hevében megfeledkeznek a felek (döntéshozók és az energiaipar képviselői egyaránt) arról, hogy a klímaváltozással, a környezet védelmével, a biológiai sokféleséggel késő lesz a harcok után foglalkozni.

A Nabucco gázvezeték építésénél említettünk néhány olyan eseményt, tényt, melyek bővebb kifejtést érdemelnek, és melyek így vagy úgy, de szorosan kapcsolódnak a Nabucco gázvezetékhez és ezen keresztül a Mol-hoz.

4.1. Stratégiai gáztárolók

Az Országgyűlés által elfogadott földgáz készletezéséről szóló törvény előírásait teljesítve 2009. december 21-én befejeződött a stratégiai földgáztároló feltöltése, összesen 1,2 milliárd köbméter gáz felhalmozásával. Ha ehhez hozzávesszük az E.ON földgáztárolójában lévő 200 millió köbmétert, akkor 1,4 milliárd köbméter stratégiai gázkészlet tárolásáról beszélhetünk. A tározóból napi 20 millió köbméter kitermelési kapacitással 45 napon keresztül van lehetőség hozzájutni a 360 milliárd forint értékű energiahordozóhoz, melynek tulajdonosa az Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (hitelből finanszírozva) és melynek a szállítására kiírt pályázatot az Emfesz nyerte meg. Az Emfesznél 2009-ben tapasztalt tulajdonosi vita (mely még most sem zárult le teljesen) miatt több szakértő is problémásnak ítélte meg a szállítási vállalások teljesítését, amikben azokban nem merültek fel problémák. A tároló költségeit, melyből csak vészhelyzet esetén termelik ki a benne rejlő földgázt, a fogyasztók fizetik meg (1,397, majd 2010-től 1,87 forint köbméterenként). A tározó megépítésére kiírt pályázatot a Mol nyerte meg, tulajdonosa pedig a Mol és az MSZKSZ-el közösen létrehozott MMBF Földgáztároló Zrt. (melynek a Mol a többségi tulajdonosa). Vezérigazgatója szerint a tároló kialakításánál hatalmas eredménynek kell elkönyvelni, hogy egy már 2,4 milliárd köbméter gázkapacitással rendelkező földgázmezőn épül a tároló, amiből legalább 700 millió extra köbméter gáz kitermelhető, így a teljes kapacitás ennyivel több. A Mol tájékoztatása szerint a tároló teljes költségvetése 150 milliárd forint (65 milliárd forintért vásárolt telephellyel együtt), melyhez az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) 50 milliárd forintos nagyságrendű (200 millió euró) kedvezményes hitelt nyújtott.

Mindezek mellett Magyarországnak összesen 500 milliárd forintjába került a gáztározó (a tároló építésével, tárolási díjjal, extra vezetékekkel, a bekerülő gázzal, egyszóval mindennel együtt), mely a világon a maga nemében egyedülálló. Azonban figyelembe véve, hogy a teljes tárolási kapacitás már ezelőtt is 3,7 milliárd köbméter gáz tárolását biztosította összesen 5 helyszínen (Zsanán, Hajdúszoboszlón, Kardoskúton, Pusztaedericsnél és a Maros-1 nevű területen) vagyis ehhez hozzávéve a stratégiai gáztározó körülbelüli 1,9 milliárdos kapacitását, máris 5,6 milliárd köbméter gázról beszélünk. Ezen óriási mennyiség szükségességével kapcsolatban rögtön felmerül két kérdés is.

Ha gázválság idején nem használtuk fel a stratégiai tárolóban tárolt gázt (pedig bizonyos ipari szereplők korlátozását talán fel lehetett volna oldani), akkor vajon mi szükség volt a megépítésére?

A nagyfogyasztók korlátozásával a cégek több milliárd forint kárt szenvedtek el. Volt, akinek drágább (és egyben környezetszennyezőbb pl.: olaj) energiahordozóra kellett átállnia, míg mások teljesen leállították működésüket. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a fogyasztói árakba beépített gáztárolási díjtöbbletet a lakosság mellett nagyfogyasztók is megfizetik (33 éven keresztül), miközben nem kapnak, nem kaphatnak a tározóban lévő gázból. Az elektromos áram előállításával foglalkozó erőművek közül, aki át tudott állni olajhasználatra, végezetül megint csak a fogyasztóval fizettette meg a többletköltséget az

áram árának emelésén keresztül. A Mol-hoz tartozó Földgázszállító Zrt., mint a rendszer irányítója úgy döntött, hogy nem nyitja meg a gáztározót, mely szintén a Mol tulajdona. Azt gondoljuk, hogy még amennyiben a döntés jogszabályba nem is ütközik, összeférhetetlenségről mindenképpen beszélnünk kell, hiszen véleményünk szerint a helyzet alkalmas arra, hogy a gázt használó nagyfogyasztókat a Mol, saját gazdasági érdekei szerint befolyásolja. Mindenesetre energetikai szakértők értetlenül álltak a helyzet előtt, hogy bár a lehetőség kínálta saját magát, mégsem a józan észre hallgatva született döntés a kérdésben. Természetesen elképzelhető az is, hogy prózai oka volt annak, hogy nem nyitották meg a tározót, mégpedig, hogy nem készült el, illetve egyéb technológiai problémák miatt maradtak zárva a csapok. Természetesen Molnár Csaba közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter is többször megszólalt az ügy kapcsán. Először azzal indokolta a tároló zárva tartását, hogy az csak a lakosság ellátására szabad fordítani, azonban a kitermelhető mennyiség nem sokat segített volna a lakosságon. Később mégis engedélyezte a lakosságon kívüli fogyasztók ellátását, amihez a következő indoklást adta a tárca: „Ezzel a lépéssel a KHEM előzetesen megteremtette a lehetőségét annak, hogy a stratégiai biztonsági földgáztartalék szükség esetén azonnal betáplálható legyen a rendszerbe.“

Mindezek mellett ne feledjük, hogy a 2008-2009-es gázválság alatt még külföldre is jutott gáz, ami ismét megkérdőjelezi egy ekkora gáztározó szükségességét.

Nem lett volna hasznosabb, fenntarthatóbb ezt az összeget energiahatékonysági, vagy megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos projektekre fordítani?

A válasz természetesen: de igen, ám ebben az esetben rögtön felmerül egy újabb kérdés. Kinek? A Mol-nak természetesen nem, hiszen hatalmas bevételt generáltak ebből a projektből (is), nem kis részben amiatt, hogy a gázárba bekerült a tárolás/működés költsége, és további 33 évig ez így is lesz. De ez nem minden, hiszen megépült egy 210 kilométeres vezeték, mely elősegíti majd a betáplálást, melyet az FGSZ Zrt. épít 69 milliárd forintért. Ismerve a Mol és az állam szoros kapcsolatát, nem meglepő, hogy a jogi környezet rendre a Mol érdekeinek megfelelően változik, alakul. Ezt mutatja az is, hogy az összesen 500 milliárd forintra becsült teljes beruházási összeg alkalmas lenne/lett volna arra, hogy energiahatékonysági beruházások valósuljanak meg országszerte, ezzel csökkentve a gázfelhasználásunkat. Sőt az összeg nagysága ezen felül megújuló energiaforrások használatának elterjedését is elősegíthették volna. Így együtt ez nem csak a megtakarítások, hanem az ország klímaváltozás elleni harcában való helytállásának is fontos forrása lehetett volna. Még a korábban említett MMBF-et is tagjai között tudó Európai Gáztárolók nevű nemzetközi szervezet is arra figyelmeztet, hogy a stratégiai tárolást általában a kereskedelmi tárolókkal oldják meg, ezek mellett nem érdemes, de nem is kifizetődő további stratégiai tárolók építése. A Mol szerint, már akkor is megérte a tároló építése, ha csak 20 évente alakul ki hasonló helyzet. Véleményünk szerint a Molnak a tározó és a hozzá kapcsolódó „járulékos” projektek megépítése és üzemeltetése érte meg, jövőbeli gázválságok esetleges előfordulásától függetlenül.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/nabu090128/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/14/folytatodik_a_gazkutatas_makonal/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/12/korai_meg_temetni_a_makoi_gazmezot/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/09/hatalmas_bukas_a_makoi_orias_gazmezonel/

http://index.hu/kulfold/2009/04/10/oroszok_es_gaz/

4.2. Iraki befektetés

A Mol tevékenysége Irakban két fő irányban folyik. Egyrészt gáz után kutat, amit aztán be is táplálhatna a tervezett Nabucco gázvezetékbe. A projektben az OMW is partner (szintén a Nabucco konzorcium tagja) és mind a két cég 10-10%-os részesedést vásárolt a területen gázlelőhelyet feltáró vállalkozásokban. A gázmennyiséggel kapcsolatban még nincsenek pontos információk, de a tulajdonosok szerint rendelkezik akkora mennyiséggel a terület, hogy a helyi igényeken túl a Nabucco táplálására is maradjon.

Másrészt a Gulf Keystone Petroleum International Limited (GKPI) nevű céggel közösen két olajmezőn is próbafúrásokat végez, ahol az egyiken (20% Mol, 80% GKPI tulajdon) a hírek szerint biztató eredményeik vannak. A GKPI közleménye szerint a készlet elérheti akár a 1,5-3 milliárd hordó mennyiséget is, ami még a Mol méreteihez képest is hatalmas, nem beszélve a piacon kis cégnek számító GKPI-ról. A másik területen talán még több lehet az olaj, de onnan még nincsenek adatok, azonban ott fordított a tulajdoni hányad, így a Mol még nagyobb nyereségre számíthat. Összességében már akkora mennyiségről beszélünk, aminek az elszállításához szükséges infrastruktúra megléte is kérdéses.

A tavalyi jelentésünk óta nem nagyon változott a helyzet a térségben - a bagdadi és a helyi kurd kormány között összetűzések voltak, és nem tisztázott, hogy kinek a fennhatósága alatt van a terület. Bár vannak egyeztetések a felek között, még bőven akad vita is, ami megnehezíti az ott lévő cégek életét. Véleményünk szerint a Mol nem akar kimaradni a jó üzleti lehetőségből, de a bizonytalan politikai helyzet, az európaitól különböző környezetvédelmi szabályozás, és azok betartatása árnyalja a tevékenység megítélését. Ezen véleményünket erősíti az, hogy az energiaipar területén működő óriás-vállalatokkal kapcsolatban gyakran az a nézet, hogy a saját „országukból” kilépve az általában követett sztenderdjeiket nem követik olyan ütemben, mint ahogy azt a helyi lakosok, döntéshozók, vagy akár a független elemzők elvárnák.

4.3. Orosz kapcsolat

A Surgutneftegas (a negyedik legnagyobb orosz olajcég, tulajdonosai között szakértők Vlagyimir Putyint sejtik) Gyurcsány Ferenc távozását követően (melyről a Kommerszant azt írta, hogy a Gazrpom veszített el egy miniszterelnöki széket) rövid időn belül megvásárolta az OMV tulajdonában lévő Mol részvényeket (21,2%). Az esetet követően mind az ellenzék, mind a Mol képviselői a kormányt hibáztatták, annak ellenére, hogy a kormányzati kommunikáció hangsúlyozta, nem tudtak a felvásárlási szándékról. Ezt az akkori nemzetbiztonsági bizottság elnöke, Simicskó István elképzelhetetlennek tartotta, szerinte ugyanis hatalmas probléma lenne, ha a nemzetbiztonság erről nem szerzett volna tudomást és nem tájékoztatta volna a kormányt. Olyan vádak is elhangzottak, hogy a kormány éppen hogy elősegítette a tranzakció létrejöttét. A Mol stratégiai igazgatója szerint: „A gyakorlat azt mutatja, hogy egyetlen olyan tranzakció sem született az olaj- és gáziparban, ami nem bírta az érintett nemzeti kormányok támogatását“. A Mol igazgatója szerint lehet, hogy az OMV a kezdetektől a Surgutnak vásárolta a részvényeket. Ezt támaszthatja alá,

hogy a menet közben magas áron vásárolt részvényekre kifizetett összeget az OMV „visszakapta” a Surguttól. Gyurcsány Ferencet a miniszterelnöki székben követő Bajnai Gordon már finomabban fogalmazott, mikor azt mondta, tudtak ugyan a készülődő tranzakcióról, de mivel gyorsan és meglepően magas áron (az akkori árfolyam dupláján) történt a részvényeladás, nem tudott mit tenni a kormányzat. A tőzsdei érték kétszereséért történő vásárlás hatására felerősödtek azok a hangok, mely szerint ez egy nagyobb játszma első lépése, hiszen másképp nehezen magyarázható, hogy a részvényesek miként fogadnák egy kétszeres áron történt vásárlás hírét. Elképzelhető az is, hogy olyan politikai kapcsolatokkal rendelkezik az orosz cég, hogy a részvényeseknek nem is kell elszámolnia, ebben az esetben is egy komolyabb stratégia első lépéséről beszélhetünk. Az is lehetséges forgatókönyv, hogy így vásárolja meg Oroszország az OMV támogatását a Nabucco ellen és a Déli Áramlat mellett. De felmerült, hogy a részvényvásárlás célja a Nabucco terveinek megismerése, a magyar energiaipar irányítása, a Mol jelentős földalatti gáztárolói kapacitása feletti rendelkezés (ez segíthetne abban, hogy egy orosz-ukrán gázvita esetén is ki lehet elégíteni a vállalt szállításokat), de még az orosz politikai befolyás magyarországi növelése is. Hernádi Zsolt szerint a Surgutneftegaz tulajdonszerzése semmiképp sem tekinthető barátságos szándéknak. Egy biztos, az eset hasonlít a Mol-OMV csatához, ám az orosz cégnek szélesebb repertoárja (több pénze, nagyobb politikai befolyása) van a Mol átvételéhez, azonban valószínűleg ez sem elég ahhoz, hogy sikert érjenek el. Természetesen az amerikai érdekek is megjelennek, hiszen a Nabuccoval kapcsolatban is rebesgetett szándék sérülhet, ha az orosz olajipari cég túl nagy befolyást szerez a Mol vezetésében. (A tranzakcióval kapcsolatban a Szonda Ipsos felmérést végzett, melynek eredményeképpen kiderült, hogy a megkérdezettek nem szeretnék a Mol külföldi kézbe kerülését. Ez a vélekedés már csak azért is furcsa, mert a feljebb ismertetett tulajdonosi szerkezetből jól látszik, hogy összesen 22% részvény nincs külföldi tulajdonosnál.)

Megjegyzendő, hogy a Szurgut tulajdonszerzését (mely mögött néhányan a Gazprom-ot sejtik), sürgősen le kellett vezényelni, mert az akkori jelek szerint a jobboldali kormány már nem lenne ennyire elnéző a felvásárlási szándékkal szemben. Az energetikai célok eléréshez kellő nyomásgyakorlásra van szükség, melyet az FGSZ Zrt. megszerzésén keresztül, vagy a tulajdonosokra való közvetlen hatással lehet elérni. Az OTP, mint részvényes már korábban is segített a Mol védekezésében, hiszen egyes hírek szerint a bank is részt vett a „lex Mol“ előkészítésében, illetve fontos szerepet játszott kommunikációs rendszer-felügyelet életbe léptetésében 2007-ben, amikor felmerült, hogy házon belülről segítik az OMV felvásárlási kísérletét. Az orosz nyomásgyakorlás azonban a Mol orosz területeken történő tevékenységével kapcsolatban is felmerülhet, hiszen a ZMB Kft-t és más kisebb orosz mezők a Mol szénhidrogén-termelésének 26%-át teszik ki. A ZMB Kft. a Mol az orosz Russznyefttyel közösen (50%-50%) tulajdonolja. Az orosz állami ügynökség, a Rosnedra, az olajkitermelés mellett felszínre törő gáz hasznosítására kötelezte a feleket. Jelenleg ezt a gázt elégetik, de felmerült annak a lehetősége is, hogy a vezetékbe táplálás helyett, saját erőműben használják fel. Természetesen az erőmű építésénél a költségek fele a Mol-t terhelné.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/tarolo878/

http://index.hu/gazdasag/magyar/gazhat090107/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/06/10/meg_nagyobb_lesz_a_strategiai_gaztarolo/

http://index.hu/gazdasag/blog/2009/10/01/atadtak_a_biztonsagi_foldgaztarolot_algyon/

Az olajkitermelésnél a gázégetés a legolcsóbb megoldás, hogy a gázzal keveredett kőolajat megtisztítsák, de egyben a leginkább környezetkárosító is. Óriási mennyiségű szén-dioxid, valamint több mérgező gáz (pl. kén-dioxid, nitrogén-oxidok) és veszélyes anyag (pl. dioxin, benzol) is a légkörbe kerül. Ezen túlmenően a felszabaduló gázok jelentősen károsítják a környezetet és az élővilágot is (gyakori savas eső, vizek és élőhelyek szennyezése), illetve a súlyos betegségek előfordulásának kockázata is megnő. Ezen túlmenően természetesen gazdaságilag is káros a gáz elégetése, hiszen nincs kihasználva energiabiztosító képessége. A világ legnagyobb gázégetője a Shell, amely Nigériában évek óta csak ígérgeti, hogy befejezi ezt a tevékenységet.

Érdekes fejleményeket figyelhetünk meg a Mol moszkvai bíróságon való megjelenésénél is (ahol egyébként pert vesztett). A magyar konszern a Russznyefty (melyet a Gazprom próbált megszerezni) által kötött szerződés érvénytelenítését kérte, melynek értelmében a ZMB olajmezőn (mely 50-50% tulajdonjogát birtokolja a Rusznyeft és a Mol) több mint 38 milliárd forint értékben vásárolt kőolajat. A Mol szerint az üzletet nem hagyta jóvá az igazgatótanács és a közgyűlés, vagyis a Mol-nak is bele kellett volna egyeznie az üzletbe. A Kommerszant nevű lap szerint hasonló üzletek már köttettek korábban is, amelyekkel kapcsolatban a Mol nem fejezte ki ellenérzését, de most úgy döntött, hogy 5,78 milliád rubelt követel partnerétől, mivel a vásárolt olaj nem visszaszolgáltatható.

A 2009. áprilisi Mol közgyűléssel kapcsolatban a Surgut törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezett a Fővárosi Bíróságon részvénykönyvi bejegyzésének megtagadása miatt. Az eljárás hátterében az áll, hogy a Surgut nem vehetett részt a Mol közgyűlésén (ez ellen egész oldalas hirdetésben is tiltakozott), ahol ráadásul olyan döntéseket hoztak, melyek ellehetetlenítették a Surgut cégvezetésben való részvételét, illetve a további részvényvásárlását. A Mol hivatalos indoklása szerint a közgyűlésen nem vehettek részt, mivel a tranzakciót nem jegyezték be a részvényesek könyvébe, miközben a Surgut szerint időben bejelentették a részvényvásárlást, de a Magyar Energia Hivatal a közgyűlésig nem hagyta jóvá a tranzakciót, mivel további információkat kért, illetve a Mol sem segítette ennek megtörténtét. A közgyűlésen többek között arról is döntöttek, hogy amennyiben egy részvényes cég szavazni akar, meg kell mondania, kik a tulajdonosai (haszonhúzó tulajdonos). Ezen túlmenően személyi döntésekkel kapcsolatban is történtek változások. Nehezítettek az igazgatósági tagok cseréjén, illetve Csányi Sándor és Dobák Miklós igazgatósági tagságát 5 évvel meghosszabbították (2014-ig). Nagy valószínűséggel a Surgut akkor sem tudta volna megakadályozni ezeket a döntéseket, ha jelen van, hiszen a Mol részvények 47%-a van vagy a vállalatnál, vagy baráti cégeknél (például a közgyűlés előtt adott kölcsön 5 millió részvényt az MFB-nek).

Foglalkoznunk kell a Mol által hirtelen fontosnak tartott fogalom, a „haszonhúzó tulajdonos” problematikájával, hiszen ezen tulajdonos ismeretlensége a Surgut részvényesek könyvébe történő bejegyzés elhúzódásának egyik állítólagos oka volt. A tulajdonosi háttér tisztázása érdekében a közgyűlésen több új szabályt is elfogadtak. Véleményünk szerint egy olyan országban, ahol tudvalevő, hogy a tulajdonos és a „haszonhúzó tulajdonos” rendkívül gyakran takar más személyt, valamint, ahol a vállalat részvényeinek „baráti cégekhez” való elhelyezése napi rutin, mindenképpen furcsa erre való hivatkozással kitiltani egy részvényest a vállalat közgyűléséről.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/21/rengeteg_olajat_talalt_a_Mol_irakban/

http://index.hu/gazdasag/vilag/2009/05/17/a_Mol_is_beszall_a_kurd_gazuzletbe/

http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=35009

Ugyanakkor felmerül az a kérdés is, hogy stratégiailag meg kellett volna-e akadályozni, vagy legalább megnehezíteni az orosz tulajdonszerzést, miközben az egész rendszert átható szabad, piaci folyamatok nem sérülnek. Érdekes kérdés, hogy bizonyos esetekben úgy tűnik, hogy a kormányok, politikusok az ország érdekét háttérbe szorítják a Mol érdekeihez képest, még akkor is, ha ez hosszú távon az ország érdekeivel ellentétes, vagy törvényességi problémákat okoz. Mindemellett ha a döntéshozók valóban károsnak ítélik meg az orosz részvényvásárlást, felmerül a kérdés, miért nem léptek fel ellene, amikor (minden bizonnyal) tudomást szereztek róla.

Mol-Gazprom közös projekt

Közös magyar-orosz gáztárolót kezd építeni a Mol és a Gazprom – jelentették be Moszkvában az orosz-magyar kormányfői találkozó után. A tárolót a Békés megyei Pusztaföldvár térségében alakítják ki a Mol tulajdonában lévő Pusztaföldvár-Dús gázmező átalakításával. A gáztároló várt kapacitása 1,3 milliárd köbméter, míg napi kitárolási kapacitása 15 millió köbméter lesz. A létesítmény építése várhatóan 2010 után kezdődik, míg az üzemelés 2012-2013 körül indul. A Mol közleménye szerint, a jövőbeli beruházási döntéseket közösen hozzák meg. Ezzel még tovább nő a gáztároló kapacitás, vagyis a korábban említett Nabucco gázvezeték jelentősége ebből a szempontból még tovább csökken. Kérdés persze, hogy milyen forrásból készül a tároló és ki fogja a költségeit majd megfizetni?

Újabb Nabucco, csak most olajvezetékben?

2009-ben kezdődött meg egy új orosz olajvezeték (BPS-2) építése, mely a tervek szerinti 2012-es átadása után Ukrajna és Fehéroroszország érintése nélkül lesz képes az olajat tengeri kijárathoz juttatni. A vezeték burkolt célja kísértetiesen hasonlít a Nabucco gázvezetékére, hiszen elkerüli azokat az országokat (orosz szempontból elsősorban Fehéroroszországot), amelyek kihasználhatják a rajtuk átfutó vezetékből adódó erejüket. Az új vezeték azonban a Mol szempontjából is fontos, hiszen meglétével csökkenhet a Barátság Kőolajvezetéken keresztül szállított olaj mennyisége, ez pedig, ha megvalósul, komoly profit kiesést okozhat. Főként igaz ez annak tudatában, hogy az új vezeték kapacitása a Barátság Kőolajvezeték kapacitása körül lesz. Természetesen a „Barátság” teljes elzárása komoly következményekkel járhatna, mégsem lenne példanélküli. Amennyiben a Mol-nak más úton kellene hozzájutnia a nyersolajhoz, az adott esetben akár profitjának 30%-a is bánhatja. Ezzel akár egy újabb olyan pont jöhet létre, ahol nyomást lehet gyakorolni a Mol-ra.

4.4. EMFESZ

Az USA szerint újabb gázválság fenyegeti Európát és ennek egyik okaként az orosz energetikai cégek részvényvásárlása miatt kialakult átláthatatlan viszonyokat nevezi meg. Ebbe a sorba illik bele az ukrán üzletember Dmitrij Firtas tulajdonában lévő Első Magyar Földgáz és Energiakereskedelmi és Szolgáltató Kft. (Emfesz, mely a magyar gázpiac egyik meghatározó szereplője) felvásárlója, a hivatalosan svájci Rosgas (1 dollárért sikerült megvásárolniuk az Emfeszt), mely mögött

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/06/12/orosz_elkerulo_manover/

http://index.hu/belfold/2009/04/29/moel/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/04/23/papirforma_szerint_ment_a_Mol-kozgyules/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/04/08/bekemenyit_a_Mol_az_oroszokkal_szemben/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/04/01/a_Mol_szerint_a_kormany_az_oroszokkal_van/

http://index.hu/belfold/2009/03/31/gyurcsany_szerepe_europa_bekeriteseben/

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/03/30/oroszok_vasaroltak_be_magukat_a_Molba/

http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=35285

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/03/10/kozos_Mol-gazprom_gaztarolo_epul_magyarorszag/

sokan a Gazpromot sejtik. Az amerikai vezetés olyannyira fontosnak tartja az Unió és Oroszország energiapolitikai kapcsolatait, hogy különmegbízott és bizottság foglalkozik a kérdéssel és lehetséges forgatókönyvek elemzésével. Az orosz diplomácia ettől függetlenül folyamatosan azt hangoztatja, hogy közös feladatai vannak az Unióval, ha szabadulni akar a gázvezetékek okozta függőségtől (vajon miért lenne ez Oroszország célja?), illetve, hogy a céljai nem azonosak a Gazpromével. Ezen felül sürgetik egy Eurázsiai Energiafórum létrehozását, mely megfelelően tudná kezelni a kérdéskört. Mindeközben a Mabofi (az Emfesz-t korábbi tulajdonosa) újabb feljelentés-kiegészítést tett, a 60 millió dollár off-shore hátterű cégekhez történő gyanús elvándorlásával kapcsolatban. Továbbá a cég beszélt arról is, hogy amennyiben sikerül visszaszereznie az Emfesz-t, akkor képes lesz azt gázzal ellátni. Piaci szereplők szerint, ebben az esetben a Gazprom 51 százalékos részt szerezhetne az Emfesz-ben. Az ügyben a Mol neve is felmerült, mint potenciális beszállító, hiszen egyik leánycégénél is egy orosz off-shore cég próbál részesedést szerezni, így a Mol és az új partner is előnyt tudna kovácsolni és az Emfesz is olcsó gázhoz jutna. Meg kell említenünk a Mol Energiakereskedő Zrt-t is, mely létrehozásakor a Mol belső gázigényeinek ellátását jelölte ki feladatként, de időközben megjelent a piacon is. Ennek a leányvállalatnak a neve merült fel az Emfesz ellátásánál is, amely cégnél szeretett volna tulajdont szerezni a Gazprom, vagy valamely hozzá köthető off-shore cég. A Mabofi a magyar államot is beperelné, ha nem kapja vissza gázkereskedelmi engedélyét, hiszen ekkor a befektetők biztosan elveszítenék pénzüket. Az Emfesz körüli felhajtás valószínűleg annak köszönhető, hogy ez a cég nyerte el a jogot arra, hogy a stratégiai gáztárolót feltöltse, de kétséges, hogy erre képes-e, hiszen a korábbi beszállítójával való szerződése lejárt 2009-ben, míg problémák akadtak az új szállító megtalálásával és a közös tevékenység részleteinek kidolgozásával is.

4.5. Energiaügyi kérdések

Természetesen a fent leírt bonyolult, sokszor érthetetlen és sok szálon futó történet közös pontja az energia kérdése, mely stratégiailag egyre fontosabbá válik, így aki ezeket tulajdonolja, felügyeli az hatalmas előnybe kerül a versenytársaival szemben, illetve a külső energiahordozóknak kitett országokkal (pl.: Magyarország) szemben érvényesíteni tudja akaratát. A Constellation Energy Institute (CEI) szerint a magyarországi energiaellátás több szempontból is komoly problémákkal küzd. Nagyon magas a külső kitettsége, gazdasági helyzete nem túl jó, megújuló energiaforrások tekintetében nincs túl kedvező helyzetben. Ehhez jön hozzá az orosz-ukrán viták szokásos velejárója (a szállítás akadozása, leállítása), a hazai energiainfrastruktúra öregedése, a koppenhágai klímacsúcson elfogadott lépések miatti kötelezettségek és a saját hatáskörben meghozható érdemi lépések elmaradása. Sajnos a hazai döntéshozók a gázvezetékek építéséről nem képesek figyelmüket az egész területet meghatározó kérdésekre átirányítani. Ezek a kérdések Orbán Anita, a budapesti székhelyű Constellation Energy Institute (CEI) nonprofit szervezet igazgatója szerint a következőek:

- „Hogyan biztosítható a folyamatos ellátás az energiahordozók terén?
- Hogyan biztosítható a gazdasági növekedéshez szükséges olcsó energia?
- Hogyan lesz elérhető a klímaváltozás elleni harc során az ország számára is kitűzött célszámok teljesítése a megújuló energia felhasználásában?”

Magyarország az Unió leginkább földgázfüggő országa, az EU átlaghoz képest majdnem duplája az energiafelhasználáson belül a földgáz aránya (44-24) mindez pedig egyetlen gázvezetéken keresztül érkezik hazánkba. Ennek veszélyei az elmúlt évek gázvitái kapcsán erősödtek fel, de elég egy balesetre, meghibásodásra gondolnunk, mely adott esetben hetekre el tudja lehetetleníteni a gázszállítást. Az ellátási biztonság megsegítésére stratégiai gáztározó megépítésére került sor, melyet 2009 decemberében fel is töltöttek. Orbán Anita szerint nagyobb figyelmet érdemelne az Adriára tervezett LNG projekt, melyhez sokkal kevesebb vezeték építésére lenne szükség, de egyben nagyobb diverzifikációt is jelentene, és emellett feltétlenül fontos lenne beruházni energiahatékonysági téren is, mellyel drasztikusan le lehetne csökkenteni gázfogyasztásunkat. Ezen túlmenően nem szabad elfelejteni a hazai gázkészletek kitermelésének fontosságát sem. Mindeközben a globális felmelegedés elleni közdelem jegyében növelni kellene a megújuló energiaforrások használatát, melyhez elemzők szerint több mint 6 milliárd eurónyi beruházásra lenne szükség, ami a magyar gazdaság állapotát figyelembe véve, nem túl valószínű.

A IV. Energia Fórumon (2009. november) a Fidesz elnöke arról beszélt, hogy 20 év alatt meg kell teremteni Magyarország energiafüggetlenségét. A konferencián Sólyom László levélben hívta fel a figyelmet az energiafogyasztás csökkentésének fontosságára és a megújuló energiaforrások használatának növelésére. Ezeken túl megemlítette, hogy hosszú távú gondolkodás nélkül sem a gazdasági, sem a környezetvédelmi problémák nem orvosolhatóak. Fontos előretekinteni és látni azt, hogy a jelenlegi séma alapján a feltörekvő országok is egyre növekvő energiafelhasználási igénnyel lépnek majd fel és ezen igényüket előreláthatóan fosszilis energiahordozók használatával elégítik majd ki. Mindeközben az Unió területén fellelhető energiahordozók vészesen csökkennek, vagyis egyre növekedni fog majd a külső energiahordozó-igény. Ezt az igényt nem követi egységes Uniós energiapolitika. A régi (és azóta új) miniszterelnök szerint „ha nagy baj van, a politikusok képesek meghozni a szükséges döntéseket, ám most még az energiaszektor gazdasági szereplőinek akarata érvényesül”.

Kiemelt figyelemmel kísérjük, hogy az új kormány milyen módon fogja meghozni a szükséges döntéseket, különösen annak tekintetében, hogy tulajdonosi vétójogának köszönhetően extra lehetősége nyílik a vállalat működési irányának befolyásolására. Sajnos tapasztalataink alapján azt kell mondjuk, hogy a gazdaság és a politika szoros kapcsolatából egyenesen leképezhető, hogy mely szemlélet kerül túlsúlyba. Jelen esetben, az energiaipar képviselőinek, véleményünk szerint nem érdeke a környezetszennyező tevékenységek vagy akár a kibocsátás feltétlenül szükségesnél nagyobb csökkentése, hiszen ezzel piaci pozíciójukat vesztenék el. Ne gondoljuk azonban, hogy ez magyar sajátosság, hiszen nem véletlen, hogy a legtöbb nagy energiaipari cégnek van saját lobbistája Brüsszelben, így az Uniós politikai folyamatok alakulására napi rendszerességgel tudnak hatni. Ennek egyik eredménye, hogy az Európai Beruházási Bank, mely az EU politikájának megvalósulását segíti elő kedvezményes hiteleivel, még mindig nagy számban nyújt hitelt fosszilis energiahordozóval kapcsolatos projekteknek és csak kis mértékben támogat energiahatékonysági és megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos beruházásokat. Azt

sem szabad elfelejtenünk, hogy a klímaváltozás elleni harcban fontos projektek elől egészen egyszerűen elszívják a forrásokat a fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos projektek. Ezen döntéshozói akarattal, a közbankok felé mutatott tiszta irány kinyilatkoztatásával és a jogi környezet átrendezésével lehetne segíteni. Véleményünk szerint az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások támogatása melletti hosszú távú hazai és nemzetközi elkötelezettség és folyamatos lépések szükségesek. Az energiahatékonyság elsősorban Európa keleti felében jelent hatalmas lehetőséget, mind a lakóházak, mind a közösségi épületek tekintetében. Természetesen az ezen a területen megtett lépések fontosak, de ettől sokkal nagyobb lendülettel kell belevetnie magát mind a magyar, mind az Uniós döntéshozóknak. A megújuló energiahordozók tekintetében a financiális támogatás részben megoldott, de ennek növelése szükséges, illetve megfelelő jogi környezet teremtése (ahol ismét az energia-lobbi ellenhatásával kell megküzdeni). Mindezek azonban kevés eredményt érnek majd el, ha a fogyasztásunkat nem csökkentjük a mostaninál alacsonyabb szintre. Elengedhetetlen, és egyben megkerülhetetlen kérdés, hogy az energiafelhasználási szintet a mostaninál jóval lejjebb kell szorítani. Természetesen a döntéshozók sincsenek könnyű helyzetben, hiszen egyfelől az energia-lobbi szorítja őket a jogi környezet megtartása és a fosszilis energiahordozók további támogatása felé, másrészről a közvélemény nagyobb része minden bizonnyal nem tolerálna drasztikus fogyasztáscsökkentő intézkedéseket. Azt gondoljuk azonban, hogy a döntéshozóknak képesnek kell lenniük ilyen nehéz és bonyolult döntések meghozatalára és elfogadtatására a fenntartható fejlődés érdekében.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/05/gazhaboruk_magyarorszagon_i./?rnd=284

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/10/06/gazhaboruk_magyarorszagon_ii./

http://index.hu/gazdasag/vilag/gazv090116/

http://profitline.hu/hircentrum/hir/150555/A-Mabofi-is-megszolalt-az-EMFESZ-nel-tartott-hazkutatassal-kapcsolatban

http://www.karpatszemle.uz.ua/gazdasag/gaz16.htm

5.
A Mol, mint a geotermikus energia élharcosa vagy elterjedésének gátlója?

A Kárpát-medence, de különösen Magyarország területe alatt a földkéreg az átlagosnál vékonyabb, ezért hazánk geotermikus adottságai igen kedvezőek. A Föld belsejéből kifelé irányuló hőáram átlagos értéke 90-100 mW/m^2, ami mintegy kétszerese a kontinentális átlagnak. Hazánkban 1000 m mélységben a réteghőmérséklet eléri, sőt meg is haladja a 60 °C-t, míg 2000 m mélységben már 100 °C feletti hőmérsékletű mezők is előfordulnak. A Kárpát-medencében a geotermikus energia hordozója döntően a termálvíz, amely az üledékes kőzetek porózus tartományait tölti fel. Ennek a hőnek a hasznosítása stratégiai fontosságú, hiszen olyan energiaforrás (termálvízként történő hasznosítása mellett), amely a fosszilis energiahordozóknál jóval környezetkímélőbb. Fontos megjegyezni, hogy önmagában ha nem is minden esetben képes a geotermikus energia az igényeket kielégíteni (pl. fűtés), de tökéletesen jó kiegészítő energiaforrásként. Természetesen a felhasználásakor fontos, hogy a „lehasznált” víz megfelelő kezelése megfelelően megoldott legyen. Ennek a geotermikus energiának a hasznosítására készül a Mol, mely ahogy korábban írtuk megalakította a CEGE Zrt. nevű vállalatát, mely ilyen irányú kutatásokat végez és tevékenységet tervez. Azonban információink szerint nem a Mol az első, aki ezzel szeretne foglalkozni, sőt annyira nem,

hogy egy magyar vállalkozó már 1992-ben szerette volna ezt a lehetőséget kiaknázni, amely különböző okok miatt meghiúsult, de az ügy ettől jóval szövevényesebb és bonyolultabb. Megpróbáljuk a fellelhető információkból összegezni a jelenleg bíróságon lévő ügyet.

A történet az 1981-ben Orosháza melletti Gádoroson, a szolnoki Kőolajkutató Vállalat által talált hatalmas geotermikus tározórendszeren lévő NSZ.3-as termálkúttal kezdődött. A tározóhoz a Fábiánsebestyénnél lévő kúton keresztül is el lehetett jutni, de biztonsági okokból ezt meg kellett szüntetni. A tározóból feltörő 180 fokos termálvíz a becslések szerint 20 milliárd kőolaj-egyenértéknek megfelelő geotermikus energia biztosítására képes 25 éves távlatban. Az sem mellékes, hogy a geotermikus nagyhatalomnak számító Izland kemény munkával befogott energiájával szemben, itt a fúrt kutakból szabályozhatóan tör fel a geotermikus energia. A víz oldott földgázt is tartalmaz, melynek mennyiségét néhány százmillió tonnára becslik. A Kőolajkutató bányaszolgalmi jogát 1984-ben jegyezték be, amikor a tulajdonosa a Magyar Állam volt, majd a rendszerváltással a terület Gádoros Nagyközséghez került. A képviselőtestület a lehetőség hasznosítása mellett volt, de sem megfelelő szakértelemmel, sem tőkével nem rendelkezett, így 1993-ban eladták a területet Vén Istvánnak (Első Magyar Geotermikus Villamos-erőmű Kft.). Az adásvétel kitétele volt, hogy az apportálást követően 5 éven belül villamos- és hőerőművet, illetve desztillációs és frakcionáló üzemet kell létesítenie. Vén István először még a Mollal közösen képzelte el a tevékenységet, majd inkább egyedül 5 milliárd forint értékű kárpótlási jeggyel szerette volna az üzletet elindítani. Emiatt 120%-os árat ígérve kárpótlási jegy felvásárlást hirdetett, ami olyan jól sikerült, hogy több ezren jelentkeztek. Vén szerint ez nem tetszett a Mol-nak, aki szintén geotermikus projekt létesítésén dolgozott, de nem tetszett az alacsony értéken kárpótlási jegyet vásárolni akaró spekulánsoknak sem. Aztán 1994-ben tartozásai miatt Vént csalás gyanújával előzetes letartóztatásba helyezték. A nyomozás során a Mol-t is meghallgatták, melyben a vállalat a mélyfúrás tulajdonosának nevezi magát, mivel az adásvételi szerződést a földhivatal csak 1996-ban jegyezte be, így az semmisnek tekinthető. A vállalatot a bírósági tárgyaláson is meghallgatták, ahol a vállalkozó terveit kivitelezhetetlennek nevezték. A tárgyalás végén Vén Istvánt 7 év letöltendő szabadságvesztésre ítéltek. Innentől kezdve a tulajdonos kilétéről még az állami szervek is egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tettek. 2001-ben Vén kiszabadult a börtönből és 2003-ban pert indított a Mol, a Kőolajkutató Vállalat és a Kincstári Vagyoni Igazgatóság ellen. A fővárosi ítélőtábla döntése szerint a kút az állam tulajdona, a Mol elleni beadvány tekintetében pedig „elévülésre tekintettel” a hatóságok megtagadták a nyomozást. A kérdéses területet a Mol bányaszolgálati jogával együtt 2008-ban elárverezték, azonban az eljárást megtámadták, így az ügy leállt. Még ugyanebben az évben Vén perújítási kérelmet terjesztett elő (4.P. 24070/2008), melynek első tárgyalását a Fővárosi Bíróság 2009 őszére tűzte ki a következő témákban:

- 1. A MOL és Kőolajkutató közötti „megállapodás” semmisségének megállapítása,
- 2. A MOL Rt. bányaszolgalmának törlése,
- 3. A MOL Rt. kötelezése 20 milliárd forint kártérítés megfizetésére.

Az idézés szerint az alperesnek (Mol) legkésőbb a tárgyaláson nyilatkoznia kell, és elő kell adnia a védekezésének alapjául szolgáló

tényeket és ezek bizonyítékait. Az ügyre vonatkozó okiratait pedig be is kell mutatnia. A vállalat kommunikációs igazgatója az üggyel kapcsolatban a következőket mondta: „a bíróság még nem döntött, hogy elfogadja-e a perújítási kérelmet, csupán a tárgyalást tűzte ki. A bíróság 2003-ban másodfokon is jogerős ítéletében elutasította Vén István kérelmét. Azóta semmilyen új körülmény nem merült fel, mely alapot teremtene az újabb tárgyalásoknak. Folyamatban lévő ügyről további információval nem szolgálhatunk."

A vállalkozó az üggyel kapcsolatban természetesen teljesen más álláspontón van, véleménye szerint a bizonyítékok az ő igazát támasztják alá és amennyiben ez megtörténik, akkor rövid időn belül elkészülhet az 5 MW-os villamos-erőmű.

A per még folyik, eddig csak az ülések elnapolása történt. Érdekes egybeesés, és akár egy hosszas jogi procedúrára való felkészülést sejtet az, hogy a Mol a kiadások tervezésénél a „peres és egyéb ügyekre képzett céltartalékok" soron 2008-ban 244 millió forinttal szemben, 2009-ben 2.192 millió forintot tervezett. Véleményünk szerint a történet igazi kérdése azonban nem ott rejlik, hogy kinek van igaza. A mi szemszögünkből a lényeget ott kell keresnünk, hogy a kommunikációjában a megújuló energiaforrások iránt elkötelezett vállalat, mire várt idáig? Miért csak 2008-ban alapította meg a CEGE Zrt-t?

6.
Piaci domINAncia

Ina részvények megszerzése

A horvát versenyhivatal engedélyezte a Mol-nak az Ina olajipari vállalat átvételét, így a többségi részvénytulajdonosi pozíció mellett, vállalatirányítási pozícióba is került. A hivatal a vállalat mintegy 60 százalékos piaci részesedését túl nagynak találta, ezért az Ina tulajdonában lévő Crobenz termékforgalmazó leányvállalat kilenc hónapon belüli értékesítését kötötte ki feltételként. Az átvételhez az Európai Bizottság is engedélyét adta, mely végül a Mol június 10-ei közgyűlésén történt meg. Az Ina hatfős igazgatóságába ezek után 3 főt a Mol delegál (másik 3-at a horvát kormány, bizonyos kiemelt esetekben vétójoggal), köztük az elnököt, akinek a szava dönt szavazategyenlőség esetén. Ezen túl 5 főt jelöl ki a 9 fős felügyelő bizottságba is. Érdekesség, hogy a megállapodás addig él, amíg mindkét fél 25%+1 szavazattal rendelkezik, illetve a horvát kormány elővételi jogot élvez a Mol-nál lévő Ina részvényekre.

A részvénycserével megvalósuló átvétel eredményeképpen mind a Mol, mind az Ina jól járt, hiszen a Mol csökkentette az OMW, majd a Surgut által elérhető piacon lévő papírok számát, míg az Ina… nos nem tudjuk milyen pozitívumot hozott az Ina részére a tranzakció. Az üzlet azonban nem mindenkinek nyerte el a tetszését. Ezt támasztja alá az is, hogy a horvát főügyészség betekintést kért az ezzel kapcsolatos iratokba, mely egyezik Stjepan Mesic horvát államfő kijelentésével, miszerint szeretné, ha a korrupcióellenes hivatal kikérdezné a volt kormányfőt és a volt miniszterelnök-helyettest, hogy milyen felté-

telek mellett adta el a horvát állam a részvényeit a Mol-nak. Felmerült ugyanis a gyanú, hogy a tranzakció nem a horvát állam érdekeit helyezte előtérbe. Az Ina-ban a horvát államnak jelenleg 44,85 százalékos részesedése van, míg a Molnak 47,16 százalékos a tulajdoni hányada. A többi részvény kisrészvényesek tulajdonában van. A horvát közszolgálati televízió és rádió által idézett Mol közlemény szerint, a magyar társaság hangsúlyozta, hogy legutóbbi horvátországi tranzakciója során egyetlen Ina részvényt sem vásárolt a horvát államtól, a tranzakció a horvát háborús veteránokat támogató alap részvénycsomagját érintette.

A tulajdonszerzés megvalósulásában a Mol-t többször kisegítő OTP is szerepet vállalt. Az OMV horvátországi képviselőjének gyanúja szerint a Mol azért jutott tulajdoni arányát meghaladó döntési pozícióhoz a horvát Ina olajipari cégben, mert az OTP, hitellel támogatta a botrányba keveredett Podravka céget, mely INA részvényekkel rendelkezik. (A „Vegeta” ügyben tíz gyanúsított van, míg a cég hat vezető emberét elbocsátották. A gyanúsítottak 34 millió eurót használtak fel törvénytelen üzletszerzésre, míg az OTP pont 34 millió eurós hitelt biztosított a cég részére.) Természetesen az OTP nem a Podravkán belüli kétes üzletet finanszírozta, hanem vélhetően a korábban előnytelenül felvett kölcsönök lecseréléséhez nyújtott támogatást. Ezzel egyidőben a Mol 50 százalék alatti részesedése ellenére többségi döntési joghoz jutott az Ina menedzsmentjében és felügyelőbizottságában.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/05/05/junius_10-tol_a_Mol_az_Ina_ura/

http://index.hu/gazdasag/magyar/MolIna090130/

http://index.hu/gazdasag/magyar/MolIna010929/

http://index.hu/gazdasag/vilag/2010/02/15/a_horvatok_zsarolassal_vadoljak_a_Molt/

Szíriai mezők

Az Ina, a horvát kormány felé fennálló tartozásainak rendezésére eladná szíriai gázmezőinek felét és a Mol ajánlatot is tett ezekre a területekre. A horvát kormány azonban kevesli az ajánlatot, mondván, hogy ők is többet fizetnének a szóban forgó területekért és különböző eszközökkel szeretnék elérni, hogy a Mol magasabb összegű ajánlatot tegyen. Elemzők azonban azt gondolják, hogy Mol és a horvát kormány között kialakult vita egy újabb megjelenéséről lehet szó, mely érinti a gázületág Ina működéséről történő leválasztásának vitáját.
Az Ina-val való kapcsolatot még bonyolultabbá teszi az a pletyka, hogy a Szurgutnyeftyegaz kivonulna a Mol-ból, ha a magyar cég átadná az Ina részvényeit. A tranzakciót meggátolja, hogy a horvát kormány és a Mol megállapodása alapján az Ina részvénycsomag 5 évig nem értékesíthető tovább. Azt azonban érdemes megjegyezni, hogy a Mol így is, úgy is rosszul járhat. Ha belemegy az alkuba, elveszíti horvátországi pozícióit, ha nem, marad az orosz fenyegetettség. A Szurgut bármikor megkísérelheti felvásárolni a Mol közel négyötödét, Horvátországban pedig a kormánynak ajánlott energiaipari együttműködésen keresztül keseríthetik meg orosz cégek a magyar olajtársaság életét. Itt fontos megjegyezni, hogy a Mol az OMW-vel folytatott küzdelemben, állami segítséggel erőteljesen megerősítette pozícióit. A részvények majdnem felét „baráti” cégek birtokolják, ezen felül pedig nem megkerülhető a „Lex Mol” által biztosított védelem sem.

Környezetvédelem

Tavalyi jelentésünk kitekintés részében, Horvátországban élő munkatársunk segítségével bemutattuk, hogy az Ina környezetvédelmi tekintetben rendkívül alacsony színvonalon teljesít. A tavalyi anyag vég-

Források:

http://www.greenfo.hu/hirek/hirek_item.php?hir=14937&PHPSESSID=73e5dd49d4852560681d3bc53b235a80

http://www.mno.hu/portal/574076

http://www.beol.hu/bekes/gazdasag/huszmilliardra-perelik-a-Mol-t-a-gadorosi-termalkut-miatt-frissitve-238778

http://www.zoldtech.hu/cikkek/geotermikus_reak

http://www.fusz.hu/mobil/olvas.php?id=8077

következtetése alapján égetően hiányzik egy alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságba történő átmenetről szóló stratégia, illetve gyakorlati lépések megtétele. A környezetszennyezés csökkentése és a helyi lakosok életminőségének javítása érdekében elengedhetetlen a sziszeki és fiumei finomítókban tervezett, illetve részben megkezdett, gazdasági hasznot nem feltétlenül hozó, viszont a környezetszennyezést jelentősen csökkentő beruházások továbbvitele.

Összességében elmondható, hogy az Ina tavalyi környezetvédelmi „eredményei” alapján valóban szükséges a Mol által említett különleges odafigyelés, amit alátámaszt az Ina adataival kibővített teljes (Mol és Ina együtt) környezetvédelmi mérőszámok áttekintése is.

7.

Egyebek

KPMG értékelés

A 2009-es évben a Mol kilátásaival kapcsolatban több elemzés (akár egymásnak ellentétes is) látott napvilágot, mely ellentmondások teljesen természetesek, hiszen az eredményt meghatározza a vizsgált időszak, az összehasonlítás részletei, de még akár a vállalathoz való viszony természete is. A KPMG vezetője szerint a Mol stabilan teljesített és kedvezőbb helyzetben van, mint versenytársai. Ennek okai között említésre kerül a társaság egyedi szerkezete és irányítási rendszere, stratégiai szerepe Magyarország és a régió ellátásában. A KPMG képviselője szerint a Mol élen jár abban a tekintetben, hogy a költségcsökkentést és a hatékonyságnövelést már akkor elkezdte, amikor még a társaság eredményei erre nem kényszerítették volna rá. “Teljesen egyértelmű, hogy az a sikeres stratégia és vállalati működési modell, amely képes az állandóan változó globális gazdasági környezetben mind a pozitív, mind a negatív trendekből versenyelőnyt kovácsolni és e változásokból is tulajdonosi értéket teremteni, mint ahogy ezt a Mol is teszi”.

Véleményünk szerint a negatív gazdasági események elébe menni és tenni azok hatásainak csökkentéséért fontos dolog. Jó lenne ezt az elhivatottságot látni a környezetvédelem területén is. Ez már csak azért is fontos lenne, mert a vállalat hosszú távú pénzügyi fenntarthatóságát is meg lehet ezzel alapozni. Egy egyre fenyegetőbb, alapjaiban megváltozó környezet előidézéért súlyosan felelős vállalattól nehezen várhatunk proaktív magatartást, pedig amennyiben ez a változás bekövetkezik, behozhatatlan előnyben lesznek azok, akik már most megkezdik a felkészülést egy fosszilis energiahordozó-mentes társadalomra.

Brüsszel szerint a kormány kivételezik a Mol-lal

Az Európai Bizottság vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy a magyar kormány és a Mol között még 2005-ben létrejött megállapodás sérti-e az uniós szerződésben foglalt állami támogatási sza-

bályokat. A megállapodás 2020-ig változatlan mértékű bányajáradékfizetést engedélyezett a Mol-nak, miközben 2008-ban a járadékot nagymértékben megemelték. Az EU versenypolitikáért felelős biztosa szerint: „A Bizottság attól tart, hogy a Mol esetleg kedvezményezett helyzetben van versenytársaihoz képest. Meg kell bizonyosodnunk afelől, hogy a magyar adófizetők pénzén egyetlen vállalatot sem juttatnak tisztességtelen előnyhöz”

A Mol éves jelentésében is említésre kerül a bányajáradékkal kapcsolatos vizsgálat, de minimálisnak minősítik a „kedvezmény” mértékét. Mindeközben több, a Mol szempontjából fontos országban mindenhol növekszik a bányajáradék mértéke, de ezekben az országokban nincs lehetőség kibújni a fizetési kötelezettség alól.

Mindazonáltal az eset tökéletes példája annak, hogy a Mol milyen kiemelt helyzetben van a magyar piacon és képes elérni egy ilyen kivételt képző szerződés megkötését. Különösen érdekes abban a tekintetben, hogy Magyarország gazdasági helyzete véleményünk szerint nem ad lehetőséget ilyen nagyvonalú szerződés megkötésére és állami bevételről való lemondásra. A képet még tovább rontja, hogy egy olyan vállalattal köttetik ilyen szerződés, amely fosszilis energiahordozók kereskedelmével foglalkozik, ezzel különösen károsítva a környezetet.
(2010. július 9-ei hír szerint az Európai Bizottság arra utasította a magyar kormányt, hogy követeljen vissza a Moltól 30,3 milliárd forintot (támogatásnak nevezve azt), mely a bányajáradékkal kapcsolatos különszerződés miatt nem került befizetésre.)

Források:

http://index.hu/gazdasag/vilag/2009/08/10/nem_eleg_az_olaj_penz_kell_a_kitermeleshez/

Munkaerőpiaci hatás

A Mol 2009 februárjában történt bejelentése alapján, az év folyamán 220 dolgozót küld el, ami figyelembe véve a teljes foglalkoztatási adatot 4%-os elbocsátást jelent. A Mol kommunikációs vezetőjének elmondása szerint „A megváltozott gazdasági környezet új feltételeire való felkészülést a Mol már tavaly megkezdte, amikor felülvizsgálta beruházásait, költségeit: a hatékonyságjavító projektjének keretében, illetve a hosszú távú, stabil működés feltételeinek biztosításához kapcsolódóan áttekintette a munkaköröket és a konkrét feladatok ellátásához szükséges munkaerőlétszámot is. A tervezett létszámleépítés tekintetében a vállalat kizárólag a hatékonysági projekt eredményeire alapozott racionalizálást végzi el, a már korábban bejelentett megtakarítások eléréséhez továbbra is a létszámleépítésen kívüli lehetőségekre koncentrál. A jelenlegi elbocsátások kizárólag az anyavállalatot érintik, a Mol Nyrt. tulajdonába tartozó többi cég esetében nem terveznek további csoportos létszámleépítést“.

Az elbocsátásokkal kapcsolatban nem mehetünk el amellett, hogy a technológiai fejlődés és a szűkülő piacok, illetve befektetők folyamatos nyereségéhsége olyan helyzetet teremt, ahol a kiadások csökkentése elkerülhetetlen. Természetesen ez a munkavállalókkal kapcsolatban sincs másképpen. Véleményünk szerint a legfőbb probléma abban fogalmazódik meg, hogy az ipari szereplők (többek között Varró László - Mol) szerint növekvő támogatásukkal nagymértékben hozzá tudnak járulni a jelenleg munka nélkül lévő 1 millió ember foglalkoztatásához. Mindeközben a környezetvédelmi szabályok szigorí-

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/Molb090113/

tásai ezt a lehetőséget csökkentik. Nem értjük azonban, hogy ha egy jól prosperáló cég, mint a Mol 2009-ben a munkatársak 4%-át elküldi, akkor milyen formában képzelik el a hozzájárulásukat a foglalkoztatás növeléséhez.

Véleményünk szerint nincs olyan ágazat, de még az ágazatok összessége sem lenne képes ennyi embernek munkát adni, de az ipar, amit a nagytőke mozgat, és finanszíroz, még a támogatások mellett sem tudja ezt megtenni, mint ahogy az a fentiekből is látszik. Ez természetéből adódik, hiszen alapvető a célja a nyereség maximalizálása, ami a kevés és olcsó munkaerőn és a minél nagyobb gépesítésen keresztül tud elérni. Ez viszont gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi problémákat is okoz, amiket nagyban le lehetne csökkenteni egy „zöld gazdaság" megteremtésével, ahol a zöld beruházások munkaerőigénye nagy, míg az elvégzett tevékenység hozzájárulna az energiafogyasztás mérsékléséhez és a megújuló energiaforrások elterjedéséhez.

Források:

http://index.hu/gazdasag/blog/2009/02/19/220_embert_kuld_el_a_Mol/

Mol – OTP még közelebb

A Mol és az OTP 2009. április 16-án részvényeket cserélt. Az ügylet egyértelmű nyertese az OTP, amelynek a tőke-megfelelési mutatója javult ez által és melynek keretén belül a Mol 8,5%-os tulajdonrészt szerzett az OTP-ben. A saját részvények száma csak az OTP-nél változott, mert a Mol részvényekből éppen ennyi volt kölcsön a banknál. A 2008-as Mol-OMW részvényharc óta, (melyről a tavaly készült alternatív jelentésünkben hosszasan írunk), mindig különös érdeklődéssel olvassuk a Mol részvényeit érintő eladásokat és csereügyleteket. Kiemelten igaz ez akkor, amikor olyan céggel köttetik megállapodás, amelynek a vezetője-tulajdonosa a Mol igazgatóságának is tagja. Felmerül ezeknek a tranzakcióknak a kapcsán, hogy a piacon lévő részvények számának csökkentése állhat a háttérben, még akkor is ha ez magának a vállalatnak nem feltétlenül előnyös.

Források:

http://index.hu/gazdasag/magyar/2009/04/17/nagytulajdonos_lett_a_Mol_az_otp-ben/

III. Tavalyi ügyek idei hatásai

1.

Lex Mol

A magyar közbeszédben csak „lex MOL” néven emlegetett jogszabály segítségével az államnak lehetősége nyílik jogi eszközökkel szűkíteni azon társaságok mozgásterét, amelyek stratégiailag fontos, vagyis energetikai és vízellátó céget akarnak felvásárolni. Kérdéses, hogy mennyire tekinthető a Mol stratégiai vállalatnak, miközben hazai viszonylatban több más cég is képes az ellátás biztosítására, illetve részvényeinek többsége külföldi tulajdonban van. Mindezek ellenére a parlament elfogadta a törvényt, mellyel kapcsolatban az Európai Bizottság belső piacért felelős biztosa Charlie McCreevy azonnal jelezte, hogy vizsgálatot indítanak, mivel felmerült annak lehetősége, hogy a törvény akadályt gördít a tőke szabad áramlása elé. Érdekes módon a jelentős súllyal megjelenő ügy lezárása a legnagyobb csendben történt meg 2009 májusában, mindent rendben találva.

Források:

http://kitekinto.hu/europa/2009/07/30/csendben_zarult_le_a_Mol_ugye

http://www.hirszerzo.hu/cikk.ez_trukkozes_-_atverjuk_az_eu-t_a_lex_Mol-lal.46738.html

2.

Jemeni környezetszennyezés ügye

A Mol jemeni jelenléte az egyik legrégibb a külföldi tevékenységeiből, 2002 óta van jelen az országban. A tavalyi évben jutott tudomásunkra egy még 2007-re datálható ügy, ahol a hírek alapján az ott élő őslakosok panaszai és kérése ellenére sem történik megfelelő kezelése a helyben keletkező hulladékoknak, melyek hatására addig ritkán előforduló betegségek jelentek meg. A vállalat szerint természetesen minden rendben van, sajnos azonban a helyi infrastruktúra, a távolság, és a helyi lakosok szűk kommunikációs lehetőségei miatt az ügy további kutatása nem történt meg.

Források:

http://www.arabenvironment.net/archive/2007/3/182906.html

3.

Piliscsaba-Pilisvörösvár gázvezeték

A tavalyi jelentésünkben talán legnagyobb hangsúlyt a Pilisvörösvár-Piliscsaba gázvezeték kapta, amelynek beruházója a Mol tulajdonában lévő FGSZ Zrt. volt. A vezeték építésével kapcsolatban problémák sora merült fel melyek az egyeztetés teljes hiányától, a terv készítésén és módosításán keresztül a pilisvörösvári polgármester nyilatkozatában is szereplő Mol fenyegetésen át húzódnak. A problémák, felvetések ellenére a projektgazdának sikerült a szükséges engedélyeket megszereznie és több helyi magánszemély, illetve civil szervezet tiltakozása ellenére megépült a vezeték. A tervek elfogadtatásának egyik eszköze volt egy megállapodás, melynek értelmében a Mol erdei ösvényt létesít Piliscsaba területén. Természetesen az építkezés kapcsán is merültek fel problémák, hiszen a csövek szállításából adódó különböző környezetterhelések, a házakban és az

utakban keletkező repedések mindennaposak voltak. Sajnos általánosságban igaz az, hogy a projektgazda vállalásai nem minden esetben valósulnak meg a kivitelezők és annak alvállalkozói által, mégis ebben az esetben nagyobb problémák nem merültek fel. Az aszfaltútra történő sárfelhordás, az építkezés során keletkező talajbeszakadás, a nehéz gépek miatti talajtömörödés, és az illegális vízkivétel kisebb „szabálytalanságoknak" tűnnek. Az erdei sétány is elkészült, amelynek a fenntartásában a Mol már semmilyen módon nem vesz részt, azt helyi civil szervezet vállalta magára. Ez azonban kérdések sorát veti fel azonnal. Egyrészt a Mol hatalmas kommunikációs eseményt csinált a sétány elkészültéből, ami véleményünk szerint messze nincs arányban a befektetett energiával. Szintén jól mutatja a tendenciát, hogy a fenntartást felvállaló szervezeten keresztül a Mol a társadalomra és az állami forrásokra terheli át az általa létrehozott erdei sétány fenntartását (mint ahogy történik ez a napi tevékenységénél is). A helyszín bejárása során nem lehetett nem észrevenni, hogy a sétány szó mennyire túlzó, hiszen egy fáktól megtisztított területen (a vezeték miatt szükség volt a fák kivágására) csapás jelzi a „nyomvonalat", majd egy idő után ez becsatlakozik egy erdei útba. Természetesen el kell ismerni, hogy készült fából egy kilátó, melyről a helyi nevezettességben, a Gomba-sziklában lehet gyönyörködni. Összességében találóbb lett volna „Mol erdei csapásnak" nevezni, mint erdei sétánynak. Ennek ellenére a település nyelvezetébe is beépült már a Mol neve, hiszen „Mol sétány"-ként emlegetik a helyi lakosok.

Források:

http://www.pilisvorosvar.hu/onkormanyzat_Mol_gazvezetek.php

Néhány helyszínen készült fénykép:

4.

Robin Hood adó

Ez az új adófajta, melyet az energetikai cégek tartoznak megfizetni, és sokak szerint a lex Mol „ára” volt, amivel a vállalat könnyebben tudta megvédeni magát az OMV felvásárlásával szemben. Természetesen a Mol volt a leghangosabb a 8%-os adó bevezetése elleni felszólamlásokban, de végül a parlament elfogadta ez az adónemet, amely 2011. január elsején hatályát veszti. Ennek ellenére a vállalat éves jelentésében még mindig külön említést kap ez az adófajta:
„A nyereségadók összege 2009-ben 63,4 Mrd Ft-tal 80,1 Mrd Ft-ra növekedett 2008-hoz képest, főként a Mol ezen időszaki pozitív adóalapjának következtében, mely negatív volt előző év ugyanezen időszakában, valamint az újonnan bevezetett, energiaellátókra vonatkozó, 8%-os mértékű, úgynevezett Robin Hood adó hatására.” – Mol-csoport Éves jelentés 2009

A korábban ismertetett táblázatokból tisztán látszik azonban, hogy az egyre növekvő bevételek és terjeszkedő konglomerátum ellenére még a Robin Hood adóval együtt is csökkenő tendenciát mutat az államkasszába történő befizetés összege. A teljes befizetésből, ami 198 milliárd forint a nyereségadó 80,1 milliárd forintot tesz ki, míg bár pontos adatokkal nem rendelkezünk, - mert más az adóalap kiszámításának szabálya a nyereségadóra és a különadókra is- de összességében elmondható, hogy a Robin Hood adóként befizetett összeg valószínűleg kevesebb, mint 23 milliárd forint, vagyis alig több, mint a teljes államkasszába történő befizetés 10%-a.

IV. Összefoglalás - ajánlások

A fentiek tekintetében, illetve a Mol éves jelentésének átolvasása után mindenféleképpen el kell ismernünk, hogy a tavaly tapasztaltakhoz képest több előrelépést is találtunk. Az éves jelentésben 6 oldal foglalkozik kifejezetten a környezetvédelemmel, de az anyagban több helyen is előkerülnek környezetvédelemmel kapcsolatos kijelentések. Összességében sokkal nagyobb részt kap a környezetvédelem, de a 264 oldalas anyag méretéhez képest még mindig túl kevésnek érezzük annak hangsúlyát. Mindazonáltal vitathatatlan, hogy ezzel együtt a honlapon is több ponton jelenik már meg a környezetvédelem ügye, ami kétséget kizáróan előrelépést jelent. Talán a tavaly megjelentetett alternatív jelentésünknek is szerepe van abban, hogy szervezetünk is meghívást kapott a Mol által szervezett „Civil egyeztetésre”, melyet azonban a koppenhágai klímacsúccsal egy időben szerveztek, így sajnos nem tudtunk a programon részt venni. Jó látni, hogy a „környezetvédelem nettó költsége” 2008-ban -36 millió forint (ahol a negatív szám talán bővebb magyarázatra szorulna), addig 2009-ben 1.973 millió forint, ami hatalmas növekedés, már „csak” az elköltésének a hatékonysága a kérdés. Nem szabad ugyanis megfeledkeznünk arról, hogy a tavalyi évben összeállított jelentésünkben a legkomolyabb

problémát a belső politikákban felsorolt elvek és iránymutatások és a valóság közötti mély szakadék jelentette. Ennek a gyakorlatnak a meglétét továbbra is igazolja, hogy bár az éves jelentés a következő mondatot tartalmazza: „A passzív, jogszabályi követelmények szerinti elégséges, követő jellegű magatartás helyett a Mol a proaktív megközelítést alkalmazza.”, addig az oroszországi gázégetés ügye, a bányajáradékkal kapcsolatban kötött megállapodás, a geotermikus energia hasznosításának parkoló pályára állítása, vagy akár a Nabucco projekt körüli ügyek mind ennek az ellenkezőjét támasztják alá. A gyerekek kapcsán nem tudjuk nem megemlíteni, hogy kifejezetten manipulatívnak tűnik általános iskolásoknak TVK iparterepi bejárás szervezése, vagy petrolkémiát bemutató rajzfilm vetítése. Azzal együtt, hogy nem láttuk a kérdéses „alkotást”, azt gondoljuk, hogy a Mol-nak érdemes lenne az ilyen tevékenységtől tartózkodnia, de legalábbis szakemberekre bízni az oktatási, nevelési kérdéseket, mert ez így inkább negatív üzenetet hordoz.

Meg kell említenünk, hogy a 2008-as év után, amikor a vezetés az osztrák felvásárlás ellen küszködött, 2009-ben új ellenfelet kapott, az orosz Surgutneftegas személyében, ami rögtön árnyalja is a képet a Nabucco gázvezeték miatt történt részvényvásárlás vélt vagy valós szerepe miatt. Bárhogy is legyen az energiaellátás és az energiaforrás kérdése alapvetően fontos és meghatározó a jövőre nézve. Ezeknek a stratégiailag fontos területeknek az ellenőrzése, felügyelete, birtoklása, ezáltal a nyomásgyakorlási képesség egyre nagyobb hangsúlyt kap mind hazai mind nemzetközi szinten. A fosszilis energiahordozók környezetre gyakorolt káros hatása azonban megkérdőjelezhetetlen. A kihívásra adott válasz azonban hibás, hiszen az energiafogyasztás fenntartásával, sőt akár növelésével a kibocsátás csökkentése illúzió. Mégis azt látjuk, hogy mind hazai, mind nemzetközi szinten a szén-dioxid leválasztás és tárolás (carbon capture and storage - CCS) kap mindent felülmúló támogatást, amivel a nagy kibocsátók feloldozást kapnak a kibocsátás csökkentése alól. Azonban a tét túl nagy ahhoz, hogy a technológia széleskörű tesztelés nélkül kerüljön alkalmazásba, arról nem is beszélve, hogy az ilyen tárolók „fenntartása”, illetve balesetek, szélsőséges környezeti hatások vagy akár támadások elleni védelme külön feladatait nagy valószínűséggel közpénzekből fedezik majd. Nem is kérdés, hogy az energiaipari cégek és a tőkebefektetők számára fontos, hogy olyan megoldás kerüljön előtérbe, ahol az energiafogyasztás a jelenlegi szinten maradhat, hiszen a fel nem használt, el nem fogyasztott, ki nem fizetett „termék” bevételkiesést jelent. Előrelátható problémákat hordoz magában a bioüzemanyagok terjedése is, hiszen az energiaéhség és az ezt kiszolgálni tudó energiahordozók közötti egyre növekvő szakadék olyan méreteket öltött, hogy az energia-növények termelése bizonyos esetekben kifizetődőbb, mint az élelmiszer, vagy élelmiszer alapanyag termelése. Ez azonban súlyos élelmiszer ellátási problémákhoz vezethet. Sajnos azonban az energetikai cégek és a tőkebefektetők döntéshozókra és a nemzetközi folyamatokra való hatása olyan nagy, hogy a probléma igazi megoldása, vagyis az energiafelhasználás csökkentése, de legalábbis racionalizálása szóba sem kerül. Ezen túlmenően egyre nagyobb teret kap a folyékony halmazállapotú gázszállítás (LNG) és az ehhez kapcsolódó terminálok építése is. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a gáz halmazállapotának megváltoztatása, majd a tranzitút végén történő ismételt halmazállapot-változtatás hatalmas környezeti terhelést jelent. A megújuló energia egyre szélesebb térhó-

dításával együtt meg kell említenünk, hogy leányvállalatán a CEGE-n keresztül a Mol is foglalkozik geotermikus energia hasznosításával (pontosabban 2009-ben a lehetőségek vizsgálatánál tartott) áramtermelés, és közvetlen hőszolgáltatás tekintetében. A korábban ismertetett geotermikus energia hasznosításával kapcsolatban elmondható, hogy a Mol évek óta rengeteget tehetett volna ezen a területen. Ezt azonban nemcsak, hogy elmulasztotta, de a vádak szerint a hasznosítás késleltetésében volt aktív. Összességében megfigyelhető, hogy összetett harc folyik az energia-hordozók feletti hatalomért, amiben tevékenysége és mérete miatt a Mol is érdekelt. A csaták közben azonban jellemzően csak egy dolog lebeg a felek szeme előtt, és annak elérése érdekében semmi sem drága. Ez a hozzáállás azonban könnyen olyan helyzetet teremthet, ahonnan nincs már visszaút, éppen ezért szükséges, hogy a környezet védelméért minden érdekelt és döntéshozó a tőle telhető legtöbbet tegye és rákényszerítse ezt az irányt minden szereplőre. A feladat nem könnyű, de más út nem létezik.

V. A Mol és az éghajlatvédelmi törvény - esettanulmány

A klímatörvény eddigi folyamata

A törvényalkotást célzó komplex, többéves társadalmi kampányt 2008 őszén indította el a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) és 10 regionális környezetvédelmi szervezet, melynek során a kezdeményező civil szervezetek közel 100 képviselő megkeresésén, számos szakértői fórumon-konferencián, illetve helyi akciónapokon, médiaeseményeken keresztül folytattak párbeszédet a koncepcióról a társadalom különböző szereplőivel. A kezdeményezést az elejétől kezdve támogatta az érdekképviseleti csoportok delegáltjaiból álló Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT), sőt az élére állt, amikor az éghajlatvédelmi kerettörvény megalkotásáról szóló 2009. június 22-ei konszenzusos parlamenti határozat a tervezet kidolgozására az NFFT-t kérte fel.

A tervezet a társadalmi, környezeti és gazdasági problémáink közös gyökerére, a fosszilisenergia-felhasználáson alapuló, fenntarthatatlan társadalmi-gazdasági szerkezetre kíván hatni. Ezért a szerkezetváltást elindítani képes szabályozást (a hazai üvegházgáz-kibocsátásokat 2020-ig a negyedével, 2050-ig háromnegyedével kell csökkenteni 2005-höz képest), intézményrendszert és gazdasági ösztönzőket (például a Nemzeti Éghajlatvédelmi Alap) javasol a hazai fosszilisenergia-felhasználás fokozatos csökkentésére. A javasolt alap a lakosság, kis-és középvállalkozások, intézmények, ipar számára kamatmentesen, 100%-os visszatérülő kölcsönt nyújtana energiatakarékossági és megújuló energiás beruházásokhoz, ezáltal gazdaságélénkítésre és zöld munkahelyteremtésre lenne képes.

Az éghajlatvédelemtől függetlenül is elemi érdeke Magyarországnak a fosszilis-függés csökkentése energiabiztonsági, versenyképességi okokból. A tervezet segítségével proaktívan, időben elkezdhető az alacsony fosszilisenergia-felhasználású gazdaságra való átállás, és nem a fosszilis energiaforrások apadásával gyorsan jelentkező, tetemes versenyképességi és társadalmi terhet okozó azonnali kényszerből kell az iparnak váltania. Teljesíthető mértékű vállalás szerepel a javaslatban, hiszen a mai szinthez képesti kevesebb, mint 10% csökkentés 2020-ig a nem-ETS (közlekedés, lakosság, mezőgazdaság) szektorban realizálható, miközben az ETS szektorra nem jelent plusz terhet a javaslat, továbbra is az uniós kötelezettségnek megfelelő csökkentést kell teljesíteniük.

A törvényjavaslat parlamenti szakasza drámaian zajlott: a benyújtása folyamán és a 2010. februári általános parlamenti vita során támogatták a politikai pártok és a szakbizottságok is, majd néhány, utolsó pillanatban (Koscsó Lajos és Magda Sándor MSZP-s képviselők által) beadott módosító javaslat állta útját az előző parlamenti ciklus utolsó napján történő elfogadásnak. Így a tervezet „kifutott az időből". Később a szereplők, (közte a törvény elfogadását az utolsó pillanatban állásfoglalásban ellenző, NFFT-delegált MGYOSZ) több helyen, pl. a Piac&Profit cikkben maguk is elismerték, hogy céljuk nem az érdemleges vita volt, hanem a törvény e parlamenti ciklusban való elfogadásának a meghiúsítása.

Az aktívvá vált Mol szerepvállalása

Míg az ipari szereplők, NFFT-delegáltak aktivitása az NFFT-s egyeztetések, ülések alatt minimális volt, a törvénytervezet megakadása óta jelentősen megnőtt. A Mol képviselője rendre részt vesz az ipari platformok (Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság, Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület – ETE) által szervezett fórumokon. Az események hozzájárultak azon kritikus pontok feltérképezéséhez, hogy hol található – részben a korábbi egyeztetési inaktivitásból adódóan – a törvényjavaslathoz képest félreértés, eltérő megközelítés a Mol-nál, és rámutattak arra is, hogy a Mol mintegy a fosszilis ipar szószólójaként lép fel a törvényjavaslat kapcsán.

Például az ETE konferencián a Mol stratégiafejlesztési igazgatójának előadása szenvedélyes összefoglalót adott az ETS ipar aggályairól, pedig az ipari hatásokat nem szabad összemosni: a törvényjavaslat hatása az ETS szektor túlnyomó részére, pl. az építőiparra a zöld gazdaságélénkítés miatt kifejezetten kedvező, ahogyan számos nem-ETS iparra is (zöldipar, szolgáltatások).

Másik példa a Mol vállalati kapcsolatok vezetője, igazgatósági tagja, aki többször hangoztatta, hogy a nézőpontok különbözősége miatt hosszabb és strukturáltabb egyeztetési folyamatot vár el az ipar, a „MGYOSZ-szal (együtt) ezért is akadályoztuk a klímatörvény elfogadását." Lehetséges, hogy a Mol aggályai komoly szerepet játszottak a háttérben a klímatörvény elfogadásának meghiúsulásában? Ha így is történt, a Mol neve ennek kapcsán a nyilvánosságban, médiában fel sem merült. Mindenesetre látható, hogy a Mol a törvénnyel kapcsolatos ipari anyagok összeállításában komoly szerepet vállal: szakmai anyagai, táblázatai köszönnek vissza a frissen megalakult MGYOSZ

munkacsoport klímatörvény hatástanulmányában, amelyet az NFFT-nek frissen bemutattak. Az NFFT a továbbiakban is nyitott az egyeztetésekre.

Ugyanakkor az is látható, hogy a Mol érzékenyen követi a politikai történéseket is. A sajtóban nagy figyelmet kapott a hír, hogy egy nappal a 2010-es országgyűlési választások után három, a baloldalhoz köthető gazdasági szakember jelezte távozását a Mol igazgatóságából. A helyükre javasoltak és kinevezettek közül kettő a Fidesz tágabb köréhez tartozik.

A Mol klímatörvény-folyamatban betöltött eddigi szerepe alapján várható, hogy továbbra is hangsúlyosan részt vesz a törvényjavaslat jövőjének formálásában. Ezért különösen fontos, hogy miközben „a passzív, jogszabályi követelmények szerinti elégséges, követő jellegű magatartás helyett a Mol a proaktív megközelítést alkalmazza“ (ld. 2009. évi Mol jelentés), nyitott legyen a fenntarthatóság alapelv szerinti éghajlatvédelmi törvény egyeztetésekre.

Források:

További info: www.klimatorveny.hu

http://www.piacesprofit.hu/magazin_781_4/forrpont_utan_kihult.html

http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20100413-Mol-igazgatosag-fidesz-kaderek-a-szocialista-tagok-helyen.html

Impresszum

Kiadó: **Magyar Természetvédők Szövetsége** és
a **Közép-Kelet-Európai Bankfigyelő Hálózat**

Felelős kiadó: Farkas István
Szerkesztette: Fazekas László

A kiadvány a **Szociális és Munkaügyi Minisztérium** és
a **Nemzeti Civil Alap** támogatásával készült. Annak tartalma
nem feltétlenül tükrözi a támogatók álláspontját, azért
egyedül a Magyar Természetvédők Szövetsége felel.

www.mtvsz.hu

2010

„A legtöbb nyersanyag-kitermelő és feldolgozóipari vállalathoz hasonlóan az olajipar is jelentős hatással van a környezetre”

– Mol honlap

Az energiapolitika feladata az ellátási biztonság, a környezeti hatás és a versenyképesség elősegítése.

– GKI Energiakutató Kft. igazgatója

„Léteznek olyan cégek, melyeket az ember mindig megvenne, de nem lehet. Sajnos a Mol nem tartozik ezen cégek közé“

– a LukOil vezérigazgatója

Szomorú, hogy az energiahordozók és azok szállításának ellenőrzése feletti hatalom érdekében folytatott „háború” hevében megfeledkeznek a felek (döntéshozók és az energiaipar képviselői egyaránt) arról, hogy a klímaváltozással, a környezet védelmével, a biológiai sokféleséggel késő lesz a harcok után foglalkozni.

– a szerző

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

Magyar Természetvédők Szövetsége
Föld Barátai Magyarország

NCA NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM

A kiadvány újrahasznosított papírra készült.